

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Τμήμα ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Πτυχιακή Εργασία

**«ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ»**

Επιβλέπων:

ΤΣΙΓΑΡΑΣ Βασίλης

Αδαμαντίδου Γεωργία

Πάτρα, 2005

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΜΕΡΟΣ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 50

ΜΕΡΟΣ 2. ΤΑ ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

2.1 Η αλλαγή της οικονομικής βάσης και η δημιουργία των νέων δεδομένων

2.2 Η μετάβαση στο μοντέλο της νέας οικονομίας

2.2.1 Τα στοιχεία που το συνθέτουν

2.2.2 Ποια τα χαρακτηριστικά και τα στοιχεία της νέας οικονομίας

2.2.2.α Η τεχνολογική πρόοδος

2.2.2.β Η παγκοσμιοποίηση

2.2.3 Η βελτίωση της παραγωγικότητας

ΜΕΡΟΣ 3. ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΝΕΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

3.1 Τα στοιχεία που συνθέτουν το νέο περιβάλλον και οι νέες εφαρμογές

3.1.1 Το Internet

3.1.2 Το Ηλεκτρονικό εμπόριο

3.1.3 Οι Τηλεπικοινωνίες

3.1.4 Η Τηλεργασία

ΜΕΡΟΣ 4. Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

- 4.1 Κοινωνία της πληροφορίας, η νέα πραγματικότητα
- 4.2 Η ελληνική οικονομία και οι προκλήσεις της ΚτΠ
- 4.3 Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης στην ΚτΠ
 - 4.3.1 Ένα νέο περιβάλλον για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης
 - 4.3.2 Απελευθέρωση και ανάγκη αναδιάρθρωσης των μηχανισμών ελέγχου της αγοράς
 - 4.3.3 Προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και διασφάλιση της πολιτικής και πολιτισμικής πολυφωνίας
 - 4.3.4 Ο ρόλος της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης

ΜΕΡΟΣ 5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- 5.1 Η Ελλάδα και οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
- 5.2 Έρευνες σχετικά με τη χρήση ΤΠΕ στην Ελλάδα

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή έχει σκοπό την προσέγγιση των αλλαγών των οικονομιών, που έχουν σημειωθεί από τη δεκαετία του '50 μέχρι σήμερα. Αυτές οι αλλαγές πέραν των άλλων, οφείλονται σε μιά σειρά παράγοντες όπως η ανάπτυξη των επικοινωνιακών υπηρεσιών, η εμφάνιση της κοινωνίας της πληροφορίας καθώς και ο τρόπος λειτουργίας των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Την προσέγγιση των νέων δεδομένων θα την εξετάσουμε να ξεδιπλώνεται σταδιακά από κεφάλαιο σε κεφάλαιο. Ξεκινώντας λοιπόν, από το πρώτο μέρος που είναι και το εισαγωγικό, αναφερόμαστε στις οικονομικές αλλαγές που είχαν σαν αποτέλεσμα την μετεξέλιξη της οικονομίας μέσα από διαδικασίες οικονομικής ύφεσης, αλλά και το κυριότερο μέσα από την ουσιαστική μετεξέλιξη της παραγωγικής της βάσης.

Στο δεύτερο μέρος, αναλύονται τα νέα οικονομικά δεδομένα. Παρατηρούμε, την μεταβατική περίοδο της οικονομίας, δηλαδή τον τρόπο με τον οποίο η οικονομία πέρνει τη μορφή της Νέας Οικονομίας, βάσει νέων στοιχείων και χαρακτηριστικών, όπως η τεχνολογική πρόοδος και η παγκοσμιοποίηση. Και τέλος την νέα της μορφή με βάση το νέο παραγωγικό μοντέλο.

Στο τρίτο μέρος, αναλύονται όλα εκείνα τα στοιχεία των νέων τεχνολογιών που έχουν εισβάλει και καθορίσει πλέον τη ζωή μας. Τα στοιχεία αυτά είναι το νέο τεχνολογικό περιβάλλον (ιντερνετ, ηλεκτρονικό εμπόριο, τηλεπικοινωνίες, τηλεεργασία) που άλλαξαν την ποιότητα της ζωής αλλά και τους νέους παραγωγικούς συντελεστές που προσάρμόζονται στο περιβάλλον αυτό.

Στο τέταρτο μέρος παρατηρούμε και αναλύουμε τη νέα πραγματικότητα όπως αυτή διαμορφώνεται στην ελληνική κοινωνία. Εδώ, έχουμε την σύνθεση όλων τεχνολογικών στοιχείων. Αρχικά τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και την κοινωνία της πληροφορίας, που δημιουργούν το νέο περιβάλλον της ελληνικής οικονομίας. Στη συνέχεια, θα εξετάσουμε πως ελέγχονται οι μηχανισμοί της αγοράς, και πως μπορούν να διασφαλίσουν τα δικαιώματα της πολιτικής αλλά και της πολιτισμικής κληρονομιάς. Θα ολοκληρωθεί το πέμπτο μέρος, πρώτον με την

αναφορά του ρόλου του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης και τις παρεμβατικές ενέργειες του για την μεγαλύτερη προστασία του καταναλωτή. Και δεύτερον, με την αναλυτική αναφορά στο ρόλο της δημόσιας Ραδιοτηλεόρασης όπως αυτή τείνει να διαμορφωθεί με βάση την ΚΤΠ, και την υπάρχουσα ανταγωνιστικότητα που δημιουργούν τα συνδρομητικά κανάλια.

Στο πέμπτο και τελευταίο μέρος, παράρτημα, έχουμε τόσο την ερμηνεία όσο και την ανάλυση διαφόρων στατιστικών ερευνών όπως αυτές έχουν καταγραφεί κατά το έτος του 2003.

Στόχος αυτής της εργασίας είναι να παρουσιάσει με όσο το δυνατόν καλύτερα τα νέα δεδομένα με αντικειμενικό τρόπο, γνωρίζοντας ότι οι εξελίξεις είναι ραγδαίες και οι εκφάνσεις της ζωής πολλές.

ΜΕΡΟΣ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '50

Από τη δεκαετία του '50 έως και τη δεκαετία του '80 οι οικονομολόγοι μπορούσαν να ερμηνεύσουν τα νούμερα της πραγματικής οικονομίας και να βγάλουν χρήσιμα συμπεράσματα για τους οικονομικούς δείκτες. Ήταν δεδομένο ότι η πορεία μιας οικονομίας για μια σειρά ετών δεν ήταν συνήθως ομαλή αλλά παρουσίαζε διακυμάνσεις.

Τα περισσότερα οικονομικά μεγέθη που αντιπροσωπεύουν την οικονομική δραστηριότητα, όπως το εθνικό προϊόν, το εθνικό εισόδημα, η απασχόληση, οι επενδύσεις, η κατανάλωση παρουσιάζουν διαδοχικές αυξομειώσεις.

Κατά τις περιόδους αυτές παρατηρούμε περιόδους έντονης οικονομικής δραστηριότητας και οικονομικής ευημερίας (booms), με αύξηση της παραγωγής, της απασχόλησης και του εθνικού εισοδήματος, και περίοδοι μειωμένης οικονομικής δραστηριότητας και οικονομικής ύφεσης (slumps) με μείωση της παραγωγής, της απασχόλησης και του εισοδήματος, οι οποίες εναλλάσσονται μεταξύ τους διαδοχικά. Το φαινόμενο αυτό ονομάζεται από τους οικονομολόγους οικονομικές διακυμάνσεις (economic fluctuations) ή οικονομικοί κύκλοι (business cycles). Η χρησιμοποίηση του όρου «κύκλος» δε πρέπει να μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει συμμετρικότητα στις αυξομειώσεις της οικονομικής δραστηριότητας. Αλλά αντίθετα, κάθε οικονομικός κύκλος διαφέρει από άλλους τόσο ως προς τη χρονική διάρκεια όσο και ως προς την ένταση των αυξομειώσεων. Αυτή η παρατήρηση θα φανεί χρήσιμη παρακάτω για την κατανόηση των νέων δεδομένων του new paradigm.

Οι φάσεις των οικονομικών διακυμάνσεων πάνω στην οικονομική δραστηριότητα είναι τέσσερις.

Αυτές είναι:

1. Φάση ανόδου ή άνθηση της οικονομίας (Prosperity)
2. Φάση κρίσης ή κάμψης της οικονομίας (Recession)
3. Φάση καθόδου ή ύφεσης της οικονομίας (Depression)
4. Φάση ανάκαμψης ή αναθέρμανσης της οικονομίας (Recovery)

Αυτές οι φάσεις μπορούν να απεικονιστούν σε ένα διάγραμμα, όπου στον οριζόντιο άξονα θα είναι ο χρόνος (έτη) και στον κάθετο ένα δείκτη της οικονομικής δραστηριότητας (π.χ. εισόδημα) έτσι θα δημιουργηθεί η γνωστή μας κυματοειδής καμπύλη.

Φάση ανόδου: Η οικονομική δραστηριότητα είναι σε άνθηση. Έχουμε αύξηση στη ζήτηση αγαθών η οποία οδηγεί σε αύξηση του εθνικού προϊόντος, του εθνικού εισοδήματος και της συνολικής απασχόλησης. Αφού λοιπόν αυξάνει η συνολική ζήτηση και η παραγωγή, αυξάνονται ως συνέπεια και τα κέρδη. Αυτό είναι βέβαιο, που δημιουργεί ευνοϊκό κλίμα για νέες επενδύσεις και νέα ώθηση της οικονομίας. Σ' αυτή τη φάση δεν έχουμε αύξηση των τιμών, διότι έχουμε μόλις βγει από την ύφεση, άρα υπάρχουν συντελεστές που δεν έχουν προλάβει να αξιοποιηθούν. Κατά την αύξηση της συνολικής ζήτησης και της παραγωγής, η οικονομία τείνει να πλησιάσει το επίπεδο της πλήρους απασχόλησης των παραγωγικών συντελεστών, σαν αποτέλεσμα έχουμε την αύξηση τιμών.

Φάση κρίσης: Είναι το σημείο εκείνο της καμπύλης, που τελειώνει η φάση της ανόδου και ξεκινάει η φάση της καθόδου. Σ' αυτή τη φάση επικρατεί κλίμα ευφορίας και υπερβολικής αισιοδοξίας. Επίσης έχουμε πλήρη απασχόληση των παραγόντων και έτσι έχουμε αύξηση των τιμών. Σαν συνέπεια έχουμε αύξηση τιμών παραγωγικών συντελεστών και του κόστους παραγωγής με αποτέλεσμα μείωση των κερδών των επιχειρήσεων. Από αυτή λοιπόν την αύξηση των τιμών και του κόστους παρατηρείται, μείωση της ζήτησης και των επενδύσεων. Αρχικά η εκδήλωση αυτή παρατηρείται στο χρηματιστήριο.

Φάση καθόδου: Είναι εκείνη η φάση που παρατηρείται η αντίθετη εξέλιξη από εκείνη της άνθησης. Δηλαδή υπάρχει ανεπαρκής ζήτηση, έλλειψη επενδύσεων, μειωμένη παραγωγή και μεγάλη ανεργία. Σ' αυτή τη φάση

παρατηρούνται αποθέματα αγαθών, με αποτέλεσμα τη μείωση των τιμών και των κερδών των επιχειρήσεων. Έχουμε δηλαδή ένα κλίμα αντιπαραγωγικό και αντιαναπτυξιακό.

Φάση ανάκαμψης: Σ'αυτή τη φάση η οικονομία εξέρχεται από την ύφεση και αυτό οφείλεται σε γεγονότα που λαμβάνει το κράτος για ενθάρρυνση και δραστηριοποίηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Αυτές οι απόψεις ίσχυαν μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του '90. Στην Αμερική συγκεκριμένα και στη Μεγάλη Βρετανία αργότερα, η φάση της κρίσης δεν εμφανίζεται πλέον αλλά, αντίθετα υπάρχει μια συνεχής και απρόσκοπη ανάπτυξη με ιλιγγιώδη νούμερα.

ΜΕΡΟΣ 2. ΤΑ ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

2.1 Η ΑΛΛΑΓΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ ΚΑΙ Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Οι σύγχρονες οικονομίες βρίσκονται σε μια φάση μεταλλαγής από βιομηχανικές σε μεταβιομηχανικές οικονομίες, που στηρίζονται ολοένα και περισσότερο στην παραγωγή, διανομή και χρήση, γνώσης και πληροφορίας. Η τεχνολογία αποτελεί πλέον τον κύριο υποκινητή της παραγωγικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης. Καινοτόμες δραστηριότητες βασισμένες στις νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών δημιουργούν νέα ή καλύτερα προϊόντα και υπηρεσίες και αλλάζουν την διάρθρωση της οικονομίας.

Η δικτυακή και τηλεπικοινωνιακή υποδομή καθιστά την παραγωγή «προϊόντων» σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητη από γεωγραφικούς ή γεωπολικούς περιορισμούς. Επιπλέον, το είδος των «προϊόντων» που παράγεται και ανταλλάσσεται αλλάζει. Το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής και της απασχόλησης είναι πλέον στον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών, στον οποίο σταδιακά οι υψηλής τεχνολογίας δραστηριότητες αποκτούν μεγαλύτερο βάρος. Ταυτόχρονα, από ενδιάμεσα προϊόντα και υπηρεσίες για την αύξηση της αποδοτικότητας των συστημάτων παραγωγής, περνάμε πλέον σε υπηρεσίες πολυμέσων, που χρησιμοποιούνται από τον τελικό χρήστη σαν καταναλωτικά αγαθά.

Η καινοτομία και οι νέες τεχνολογίες δημιουργούν νέες επιχειρήσεις, ανανεώνουν τον παραγωγικό ιστό και αναβαθμίζουν τον αναπτυξιακό ρόλο των χωρών.

Οι τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας έχουν πολλές επιπτώσεις στις μακροοικονομικές τάσεις και τη δημοσιονομική και νομισματική πολιτική οι οποίες μόλις τώρα αρχίζουν να κατανοούνται και να λαμβάνονται υπόψη από τις κυβερνήσεις. Όταν η καλύτερη ποιότητα του σύγχρονου εξοπλισμού πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών δεν αντανακλάται πλήρως στους δείκτες τιμών, ο πληθωρισμός τείνει να υπερεκτιμάται και η αύξηση της παραγωγικότητας να υποεκτιμάτε. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα σημαντικό για χώρες οι οποίες τιμαριθμοποιούν κοινωνικές παροχές, όπως επιδόματα ανεργίας ή συντάξεις, με βάση δείκτες τιμών οι οποίοι πάσχουν από τέτοια σφάλματα μετρήσεων. Στη νομισματική πολιτική, η εισαγωγή του ηλεκτρονικού χρήματος δημιουργεί ερωτήματα για τον ορισμό των νομισματικών κυκλοφοριών και της σταθερότητας τους. Στη δημοσιονομική πολιτική, το ηλεκτρονικό εμπόριο μπορεί να διευκολύνει την πρόσβαση σε φορολογικούς παραδείσους και έτσι να διαβρώσει τη φορολογική βάση, ενώ μπορεί επίσης να δυσχεράνει τη συλλογή ορισμένων φόρων. Γι' αυτό και είναι απαραίτητη η θέσπιση κανόνων για τη φορολογία του στο πλαίσιο διεθνών συμφωνιών.

Η δημιουργία νέων επιχειρήσεων βασισμένων στις νέες τεχνολογίες και η προώθηση της επιχειρηματικότητας γενικότερα αποτελούν κλειδιά για την ανανέωση του βιομηχανικού ιστού. Στις χώρες – πρωτοπόρους στην πορεία για την Κοινωνία της Πληροφορίας, η πλειοψηφία των προϊόντων και υπηρεσιών και των νέων θέσεων απασχόλησης δημιουργούνται από νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες. Η είσοδος νέων εταιριών στην αγορά είναι στο επίκεντρο των δυναμικών και ανταγωνιστικών οικονομιών.

Το πεδίο της χρήσης υπολογιστών ποικίλει, από απλές λογιστικές εφαρμογές, ως την εκπαίδευση των εργαζομένων. Ένα ενδιαφέρον σημείο είναι ο μικρός αριθμός επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν σε συνδυασμό με τα ανερχόμενα τηλεπικοινωνιακά δίκτυα, όπως το internet.

Ενώ η τεχνολογία πληροφορικής – επικοινωνίας προσφέρει στις μικρές επιχειρήσεις πολλές ευκαιρίες, η άλλη πλευρά του νομίσματος είναι ότι οι επιχειρήσεις λόγω της τεχνολογίας αυτής έχουν αυξημένες απαιτήσεις για ευελιξία

και ποιότητα υπηρεσιών από καλά πληροφορημένους και ενημερωμένους πελάτες.

Τα παγκόσμια δίκτυα Η/Υ κάνουν όλες τις αγορές προσιτές και περιορίζουν τους φυσικούς προστατευτικούς φραγμούς του χρόνου και της απόστασης. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει αργά ή γρήγορα να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες παγκοσμιοποίησης των αγορών.

Η τεχνολογία πληροφορικής – επικοινωνιών αποτελεί το μέσο των παγκοσμίων δικτύων, που κάνει δυνατή την επικοινωνία και το εμπόριο ανεξάρτητα από τη γεωγραφική απόσταση. Η καρδιά της τεχνολογίας είναι οι ψηφιακές επικοινωνίες μεγάλου εύρους, που πραγματοποιούνται με καλώδια οπτικών ινών και συστήματα ταχύτατης επεξεργασίας δεδομένων, ενώ οι ψηφιακές εκπομπές ραδιοκυμάτων αναμένεται να είναι το επόμενο μεγάλο βήμα της τεχνολογικής προόδου.

Οι κυριότερες τάσεις μεταξύ των επιχειρήσεων, που οφείλονται στις αλλαγές της τεχνολογίας πληροφορικής – επικοινωνιών, είναι οι εξής:

1. Το λογισμικό των ηλεκτρονικών υπολογιστών είναι σε θέση να αυτοματοποιήσει καθημερινά καθήκοντα και να κάνει δυνατή ή να απλοποιήσει την εκτέλεση πολύπλοκων πνευματικών καθηκόντων. Η εξοικείωση των εργαζομένων με τη χρήση υπολογιστών είναι μια απαραίτητη προϋπόθεση για την αξιοποίηση αυτής της δυνατότητας.
2. Ο χρόνος που απαιτείται για την παραγωγή προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών μειώνεται, ενώ η ευελιξία προσαρμογής στις ανάγκες των πελατών αυξάνεται. Οι πελάτες μπορούν να έχουν ένα βαθμό ελέγχου πάνω στη διαδικασία παραγωγής και η δυνατότητα επικοινωνίας με τους πελάτες μέσω της νέας τεχνολογίας αποκτά διαρκώς μεγαλύτερη σημασία.
3. Η πρόσβαση σε πληροφορίες μέσα από τα δίκτυα υπολογιστών επιτρέπει στους πελάτες να συγκρίνουν ανταγωνιστικά προϊόντα και υπηρεσίες. Επίσης οι πελάτες μπορούν να αλληλεπιδρούν με τις επιχειρήσεις ώστε

- να σχεδιάζουν τις απαιτήσεις τους και να αναμένουν μεγαλύτερη ευελιξία στην ικανοποίηση των αναγκών τους.
4. Τα συστήματα παραγωγής στο μέλλον θα μπορούν να ανταποκριθούν στις ιδιαίτερες προτιμήσεις κάθε μεμονωμένου πελάτη. Κάθε αλυσίδα παραγωγής, που μπορεί να εκτείνεται σε μια σειρά επιχειρήσεων, θα πρέπει να έχει την ευελιξία μιας ενιαίας δραστηριότητας, και να μην έχει τον χαρακτήρα μιας σειράς ασύνδετων μεταξύ τους δραστηριοτήτων. Η διαχείριση των επικοινωνιών μιας επιχείρησης θα είναι μια σημαντική δραστηριότητα και θα αυξηθεί η εξάρτηση πολλών κοινωνικών και εμπορικών δραστηριοτήτων από τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.
 5. Η αμοιβαία εμπιστοσύνη θα αναδειχθεί σε μια σημαντική συνιστώσα των εργασιακών σχέσεων, καθώς οι μακροπρόθεσμες εργασιακές συμβάσεις θα ξεπεραστούν από μια συχνή εναλλαγή εργασιακών σχέσεων και συναλλαγών.
 6. Η γεωγραφική θέση των επιχειρήσεων και των εργαζομένων θα καθορίζεται κυρίως από την πρόσβαση σε δίκτυα υψηλής ταχύτητας.

Η τεχνολογία πληροφορικής – επικοινωνιών σε συνδυασμό με τον πολιτικό φιλελευθερισμό και την πραγματοποίηση μεγάλων οικονομικών επενδύσεων, έχει δημιουργήσει αυτό που ονομάζεται «λεωφόρος των πληροφοριών». Η τεχνολογία πληροφορικής – επικοινωνιών είναι η κινητήρια δύναμη πίσω από τις αλλαγές που διαμορφώνουν τη μελλοντική φυσιογνωμία του εμπορίου. Η ταχύτητα της εξέλιξης της τεχνολογίας αυτής θα επηρεάσει τον ρυθμό εμφάνισης των «ιδεστών» επιχειρήσεων και θα προκαλέσει μια αυξανόμενη πίεση για πολιτικό έλεγχο μέσα από τη νομοθεσία και την παροχή κρατικών αδειών.

Διαφορετικές χώρες κινούνται με διαφορετικές ταχύτητες προς την υλοποίηση της λεωφόρου των πληροφοριών. Η Σγκαπούρη διαθέτει ήδη ένα δίκτυο οπτικών ινών που συνδέεται πρακτικά με κάθε σπίτι. Η Γερμανία έχει αναπτύξει ψηφιακά δίκτυα στις περισσότερες αστικές περιοχές. Στη Βρετανία η

απελευθέρωση της αγοράς των τηλεπικοινωνιών έχει οδηγήσει στην εμφάνιση ιδιωτικών καλωδιακών δικτύων στις αστικές περιοχές, που θα αποτελέσουν την υποδομή για συνδέσεις μεγάλης ταχύτητας στο μέλλον, ενώ η πρόβλεψη για ασύρματες ψηφιακές τηλεπικοινωνίες αποτελεί ένα μείζον θέμα συζήτησης σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην πληροφορική και τις τηλεπικοινωνίες αναμένεται να διαδραματίσουν στρατηγικό ρόλο στην πορεία προς την Κοινωνία της Πληροφορίας και μπορούν να πρωτοστατήσουν στην ανάπτυξη των τεχνολογιών αυτών προς όφελος όλων των Ελληνικών επιχειρήσεων ανεξάρτητα μεγέθους ή τομέα της οικονομίας στον οποίο ανήκουν. Παρέχοντας υποδομές υψηλής ποιότητας, αλλά και νέα προϊόντα και υπηρεσίες, θα συμβάλλουν στην υλοποίηση υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας, στην προσέλκυση ξένων επενδυτικών κεφαλαίων, στην ανάπτυξη και την αύξηση της απασχόλησης με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Οι εφευρέσεις και η αναπαραγωγή της τεχνολογίας, γενικότερα η τεχνολογική εξέλιξη αποτελούν την κύρια πηγή από την οποία ξεπηδάει κάθε οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική εξέλιξη. Το επίπεδο διαβίωσης, το είδος και η ποιότητα των ζητούμενων για να παραχθούν προϊόντων και υπηρεσιών προκειμένου να ικανοποιηθούν ατομικές και κοινωνικές ανάγκες αλλά και ο τρόπος παραγωγής τους, απόλυτα συνδέονται με τις νέες τεχνολογίες και τις εφαρμογές τους.

Τελικά μπορούμε να διευκρινίσουμε ότι η ανάπτυξη του internet των τηλεπικοινωνιών, και η παγκοσμιοποίηση των αγορών φθάνει σήμερα σε μια οικονομική ευημερία πρωτόγνωρη, με κύρια χαρακτηριστικά της τους πολύ υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης σε συνδυασμό με ελάχιστη ανεργία. Αυτά τα νέα οικονομικά δεδομένα οδήγησαν τους οικονομολόγους στο συμπέρασμα ότι κάτι νέο δημιουργήθηκε στις οικονομικές επιστήμες που ακόμα διερευνάτε και το ονόμασαν ΝΕΑ ΘΕΩΡΙΑ (New paradigm).

2.2 Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

2.2.1 Τα στοιχεία που το συνθέτουν

Κατά ένα παράδοξο τρόπο, ενώ επί χρόνια τώρα έχουμε στραμμένη την προσοχή μας στις μακροοικονομικές ισορροπίες, στα δημοσιονομικά αποτελέσματα και γενικότερα στην προσέγγιση της οικονομίας ως ονομαστικού μεγέθους, μετατοπιζόμαστε στο πεδίο της πραγματικής οικονομίας. Αυτό συμβαίνει γιατί οι ονομαστικοί δείκτες δεν έχουν την κρισιμότητα που είχαν, αλλά και γιατί η ανάπτυξη και η ολοκλήρωση των λειτουργιών της Οικονομικής και Νομισματικής πολιτικής συνεπάγεται τη στέρηση των κρατών από πολύ σημαντικά εργαλεία άσκησης οικονομικής πολιτικής. Τα περιθώρια άσκησης, με τον κλασικό και γνωστό τρόπο, μιας συναλλαγματικής ή μιας νομισματικής πολιτικής δεν είναι πια στη διάθεσή μας. Τα εργαλεία που απομένουν αφορούν κυρίως φορολογική και την εισοδηματική πολιτική, την κοινωνικοασφαλιστική μεταχείριση των επιχειρήσεων, το διοικητικό περιβάλλον μέσα στο οποίο κινούνται οι επιχειρήσεις. Αυτά όμως είναι ήδη από τη φύση τους πεπερασμένα.

Λοιπόν, η προσοχή μας πρέπει να στραφεί σε ζητήματα που συνδέονται λίγο με αυτό που λέγεται «συγκριτικό πλεονέκτημα» της πραγματικής οικονομίας. Η γενετική λογική ήταν η διαμόρφωση μιας ενιαίας αγοράς – και αυτό έγινε ή μάλλον γίνεται ακόμα με πολύ μεγάλο κόπο – αλλά ταυτόχρονα και η μετάθεση, η ανύψωση του κρατικού προστατευτισμού σε άλλο επίπεδο. Οι Κυβερνήσεις με πολύ συστηματικό και επίμονο τρόπο, επέβαλαν την ενοποίηση της αγοράς με την κατάχρηση μορφών προστατευτισμού και παρεμβατισμού σε εθνικό επίπεδο, υψώνοντας όμως αντίστοιχα και ανάλογα τείχη.

Ένα πλεονέκτημα είναι η άνεση – που ελπίζω ότι θα αποδειχθεί πως έχουμε – να κινηθούμε μέσα στην ψηφιακή οικονομία, μέσα στο περιβάλλον του ηλεκτρονικού εμπορίου και να αξιοποιήσουμε τη μείωση της απόστασης που θα

χωρίζει πια το μεγάλο από το μικρό μέγεθος της επιχείρησης στο ηλεκτρονικό εμπόριο.

Άρα αλλάζουν ριζικά και τα οικονομικά μεγέθη και οι δυνατότητες παραγωγής-υπεραξίας και τελικώς αλλάζει ο ίδιος ο άνθρωπος. Αλλάζουν οι νοοτροπίες και αυτό ουσιαστικά επηρεάζει τη βάση της παραγωγής. Άρα έχουμε μια νέα οικονομία. Αυτή η νέα κοινωνία δεν είναι μια κοινωνία τυπολογικά καθαρή. Δε φτάνει κάποια στιγμή που φεύγουμε από τη βιομηχανική ή τη μεταβιομηχανική κοινωνία και βρισκόμαστε πια στη σφαίρα της ψηφιακής κοινωνίας, της ψηφιακής οικονομίας, στην ηλεκτρονική επικράτεια. Παλαιότερα και νεότερα στοιχεία συνυπάρχουν. Άλλωστε τότε δε θα πάψει να λειτουργεί η συμβατική αγορά, ποτέ δεν θα πάψει να λειτουργεί το συμβατικό εμπόριο.

Η εμφάνιση της ψηφιακής οικονομίας παρουσιάζει τρομακτικές ευκαιρίες σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Οι καταναλωτές έχουν πρόσβαση σε μια παγκόσμια αγορά αγαθών και υπηρεσιών, με ιδιαίτερα ανταγωνιστικές τιμές. Οι επιχειρήσεις έχουν πρόσβαση στην ίδια παγκόσμια αγορά και είναι σε θέση να συναλλάσσονται πιο αποτελεσματικά με τους προμηθευτές και τους συνεργάτες τους. Η εφαρμογή του ηλεκτρονικού εμπορίου μέσω των καναλιών τροφοδοσίας θα έχει τρομερή επίδραση αλλά και θα επισπεύσει την υιοθέτηση του ηλεκτρονικού εμπορίου στη βιομηχανία.

Πολλές όψεις της ψηφιακής οικονομίας παρουσιάζονται σήμερα σε επίπεδο εμπορικών συναλλαγών. Σε τομείς όπως η υγεία, οι οικονομικές υπηρεσίες και ο κατασκευαστικός τομέας, η ανταλλαγή πληροφοριών είναι καθημερινό φαινόμενο. Η προέκταση αυτού σε άλλες εμπορικές δραστηριότητες και στον καταναλωτή είναι η συναρπαστική υπόσχεση της ψηφιακής οικονομίας.

Η ψηφιακή οικονομία έχει σημαντικές επιπτώσεις στο να μεταμορφώνει τις επιχειρηματικές δραστηριότητες και να δημιουργεί καινούργιες. Οι κυβερνήσεις θα είναι σε θέση να παρέχουν υπηρεσίες στους πολίτες τους με νέες και πιο αποτελεσματικές μεθόδους. Η πρόκληση θα είναι η ανάπτυξη και η εφαρμογή της ειδίκευσης που αποκτείται ώστε να αξιοποιηθούν αυτές οι ευκαιρίες.

Ο συνολικός χαρακτήρας αυτών των δυνάμεων θα ελαχιστοποιήσει την ικανότητα των οικονομιών να αποστασιοποιηθούν από την ψηφιακή οικονομία.

ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: είναι ένας όρος που έχει εισβάλλει στην καθημερινή και αποτελεί αντικείμενο συζήτησης σχεδόν σε όλους τους πολιτικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς κύκλους. Ο καθένας που προσεγγίζει τον όρο δίνει και το δικό του περιεχόμενο προσπαθώντας με τις γνωστές οικονομικές θεωρίες και εμπειρία να τον ορίσει.

Ενώ όμως οι ειδικοί των οικονομικών θεωριών αναζητούν και επιδιώκουν να ερμηνεύσουν τους συντελεστές της νέας οικονομίας αυτής, ήδη αποτελεί επιχείρημα στο πολιτικό επίπεδο για πολιτικές αποφάσεις που έχουν άμεσες συνέπειες για το κοινωνικό σύνολο, και όχι μόνο, αλλά και για ολόκληρα κράτη με τεράστιες συνέπειες στην οικονομική και κοινωνική υπόστασή τους.

Ο όρος Νέα Οικονομία έχει χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει μια πραγματικότητα με πολλές πλευρές και αφορά κατά κύριο λόγο την βελτίωση των επιδόσεων της οικονομίας (της πραγματική οικονομίας) λόγω της αυξημένης χρήσης των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών. Σύμφωνα με μια επεξήγηση του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Αναπτύξεως (ΟΟΣΑ), μπορούν να αναφερθούν οι εξής μεταβολές :

1. Η νέα οικονομία συνεπάγεται έναν ταχύτερο ρυθμό μεγέθυνσης της οικονομίας. Αυτή η εξέλιξη οφείλεται στην ενσωμάτωση νέας τεχνολογίας που επιτρέπει την ταχύτερη αύξηση της παραγωγικότητας των συντελεστών παραγωγής (τόσο της εργασίας, όσο και του κεφαλαίου).
2. Η νέα οικονομία μπορεί επίσης να σημαίνει ότι ο συνδυασμός της χρήσης νέας τεχνολογίας και χαμηλών αυξήσεων του εργατικού

κόστους λόγω της παγκοσμιοποίησης, συγκρατεί τον πληθωρισμό και επιτρέπει ταχύτερους ρυθμούς μεγέθυνσης με μειωμένη ανεργία.

3. Υπάρχουν επίσης νέοι παράγοντες αύξησης της παραγωγικότητας της οικονομίας, εκτός από την αύξηση σε επίπεδο επιχειρήσεων. Τέτοιοι παράγοντες είναι η μεγάλη δυνατότητα δικτύωσης και συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων λόγω και πάλι της νέας τεχνολογίας αλλά και της παγκοσμιοποίησης.

Η «νέα οικονομία» απαιτεί στέρεες, γενικές γνώσεις, αλλά και εξειδίκευση. Βασίζεται στο πνεύμα πρωτοβουλίας, την ευελιξία, τη δυνατότητα δημιουργικής προσαρμογής στις συνθήκες που μεταβάλλονται ραγδαία. Κινητήρια δύναμη είναι οι δυνατότητες του κάθε εργαζόμενου, η εκπαίδευση και δεξιότητες του, η φαντασία του, και η εφευρετικότητα του, το μεράκι του. Η εθνική ανταγωνιστικότητα βασίζεται σήμερα στο διανοητικό συγκριτικό πλεονέκτημα κάθε λαού, την εκπαίδευση και τις δεξιότητές του.

Το περίγραμμα της Νέας Οικονομίας αρχίζει να αποσαφηνίζεται. Η ταυτότητα της Νέας Κοινωνίας που τη στηρίζει απομένει προς διαμόρφωση.

Η εδραίωση της Κοινωνίας της Πληροφορίας είναι πιο σίγουρη. Αυτή η νέα οικονομία βασίζεται στο πνεύμα πρωτοβουλίας, την ευελιξία, την δυνατότητα προσαρμογής σε έναν κόσμο που αλλάζει συνεχώς και ραγδαία. Απαιτεί νέες συνθήκες που ευνοούν διάθεση για ρίσκο, για καινοτομία, επιχειρηματικότητα, ανταγωνισμό.

Η καλλιέργεια αυτών των συνθηκών είναι και ο στόχος των διαρθρωτικών αλλαγών που προωθούνται. Με την απελευθέρωση αγορών όπως αυτή των τηλεπικοινωνιών, την κατάργηση ρυθμίσεων που παρεμποδίζουν τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, την άρση των περιορισμών που υπήρχαν στην ευελιξία και αξιοποίηση κεφαλαιουχικών πόρων. Αλλά και με τις σημαντικές μεταρρυθμίσεις που προωθούνται στον τρόπο λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης, στην υγεία, στο εκπαιδευτικό σύστημα.

2.2.2 Ποια είναι τα χαρακτηριστικά και ποια τα στοιχεία της νέας οικονομίας ;

Μια προσπάθεια του διάσημου συγγραφέα και ανθρώπου που πρόβλεψε το internet και την τηλεεργασία, Αλβιν Τόφλερ. Στο βιβλίο του «Τρίτο Κύμα» προβλέπει μια ριζική μεταμόρφωση της οικονομικής σκέψης και προτείνει μια καινούργια θεώρηση των οικονομικών δεδομένων. Καταρχήν προτείνει μια αλλαγή στους παραγωγικούς συντελεστές τονίζοντας με βεβαιότητα ότι οι παραγωγικοί συντελεστές γη, εργασία, κεφάλαιο πρέπει να αντικατασταθούν κατά τα 2/3. Στη θέση της εργασίας θα πρέπει να τοποθετήσουμε την ΓΝΩΣΗ και στη θέση της γης, δηλαδή των πρώτων υλών, την ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ.

Τονίζει ότι κυρίαρχο ρόλο στη νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται θα έχει η στην Ιταλική Ένωση Βιοτεχνών αναφέρει ότι: **«το μέλλον ανήκει στη μικρή επιχείρηση ή στην αίρεση που θα προκύπτει μέσα στη μεγάλη. Οι μεγάλες, δυσκίνητες και ουσιαστικά αντιπαραγωγικές μονάδες θα εκλείψουν αν δεν κατορθώσουν γρήγορα να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα».**

Τα νέα χαρακτηριστικά της καινούργιας εποχής είναι: η απομαζικοποίηση, η ατομική ανάπτυξη, η γνώση, η ευελιξία. Η μαζική παραγωγή προϊόντων έτσι όπως τη γνωρίζαμε έχει πάψει να υπάρχει. Κατά πολλούς οικονομολόγους, υποστηρικτές της νέας θεωρίας, ότι δίδαξαν ο Μαρξ και ο Φορντ είναι πλέον μια ανάμνηση. Αυτά που κυριαρχούν στον κόσμο μας είναι οι νέες υπηρεσίες όπως το internet, οι τηλεπικοινωνίες, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα εξειδικευμένα προϊόντα που δημιουργούνται για να καλύψουν συγκεκριμένες ανάγκες των καταναλωτών. Μετά τη γεωργική και βιομηχανική εποχή, έρχεται το Τρίτο κύμα, η κοινωνία της Γνώσης ή αλλιώς η Τεχνολογική Κοινωνία που το κύριο χαρακτηριστικό της είναι ότι διαρκώς θα απαιτεί από τους εργαζομένους μια άρτια και συνεχή εκπαίδευση για τη βελτίωση των γνώσεών τους.

Χαρακτηριστικά στοιχεία του πλαισίου της νέας οικονομίας:

Οι δυο κινητήριες δυνάμεις αυτής της Νέας Οικονομίας είναι: α) η **τεχνολογική πρόοδος** και β) η **πανκοσμιοποίηση**.

2.2.2.α ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ

Στη σημερινή κοινωνία καμιά επιχείρηση ή οργανισμός δε μπορεί να αγνοήσει την πληροφορική, γιατί αυτό θα σήμαινε ότι αγνοεί μια δύναμη με την οποία μπορεί να καλυτερεύσει τις υπηρεσίες της, να διευρύνει της αγορές της, να αυξήσει τα κέρδη της ή αντίθετα να θέσει σε κίνδυνο την επιβίωσή της. Οι επιχειρήσεις εκείνες που καταφέρνουν να συνδυάσουν αρμονικά την πληροφορική με την συνολική επιχειρηματική τους στρατηγική έχουν τις περισσότερες πιθανότητες επιβίωσης, ανάπτυξης και αύξησης της απασχόλησης.

Η εισαγωγή νέων τεχνολογιών στις βιομηχανίες – επιχειρήσεις επιδιώκει την αύξηση της παραγωγικότητας στην εργασία και το κεφάλαιο, την εισαγωγή καινοτομιών στο επίπεδο των προϊόντων και της παραγωγής, όπως και την βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων. Σε ότι αφορά την εργασία, δεν είναι μόνο υπό συζήτηση οι επιπτώσεις που μπορεί να έχουν οι νέες τεχνολογίες για τον αριθμό των απασχολουμένων στη βιομηχανία, αλλά και επιπτώσεις για τις γνώσεις και τις ευθύνες των εργαζομένων, όπως και για τις μορφές οργάνωσης της εργασίας και την ευελιξία των εργασιακών σχέσεων.

Η έρευνα και μελέτη, σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις και κλάδους της βιομηχανίας, της διαδικασίας αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών έχουν ήδη δείξει διεθνώς ότι πρόκειται για μια μεταβολή που δεν πραγματοποιείται κατά κανόνα με άλματα, που δεν ακολουθεί μια ενιαία οδό.

Είναι καταρχάς αναγκαίο να υπογραμμιστεί ότι οι επιπτώσεις των νέων τεχνολογιών συνδυάζονται με αυτές πολλών άλλων παραγόντων.

- A) Η δυναμική του συγκεκριμένου κλάδου, η εξέλιξη της ζήτησης, οι συνθήκες του ανταγωνισμού διεθνώς ή στην εγχώρια αγορά, οι δυνατότητες αλλαγής της τεχνολογίας και βελτίωση των προϊόντων, έχουν προφανώς επιπτώσεις τόσο για την απασχόληση, όσο και για τα περιθώρια των τεχνολογικών μεταβολών.
- B) Οι πολιτικές υποστήριξης της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας σε συνολικό και κλαδικό επίπεδο, μπορούν να επηρεάσουν τόσο το ρυθμό των τεχνολογικών μεταβολών, όσο και τις συνθήκες στις οποίες πραγματοποιούνται.
- Γ) Η κατάσταση στην αγορά εργασίας, με την πίεση που μπορεί να ασκεί η ανεργία στις μορφές απασχόλησης και στις εργατικές αμοιβές, όπως και με την ύπαρξη ορισμένων ειδικοτήτων, μπορεί να επηρεάσει αποφασιστικά τις λύσεις που υιοθετούνται στα τεχνολογικά και οργανωτικά ζητήματα.
- Δ) Οι τεχνικές και οργανωτικές επιλογές τις οποίες επιτρέπουν και μερικές φορές επιβάλλουν οι τεχνολογικές μεταβολές. Ενώ κατά λάθος να ισχυριστεί κανείς ότι οι μεταβολές αυτές ορίζουν με αυστηρότητα την ιεραρχία των ειδικοτήτων και την οργάνωση της εργασίας, είναι γεγονός ότι θέτουν κάποια όρια εντός των οποίων είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν.
- Ε) Η κουλτούρα των επιχειρήσεων μεμονωμένων ή σε κλαδικό επίπεδο, αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τη χάραξη της πορείας που ακολουθούν οι μεταβολές, καθώς η εισαγωγή νέας τεχνολογίας και νέων μεθόδων, εγγράφεται αναγκαστικά σε μια συνέχεια.

Η νέα οικονομία είναι ζωντανή και δυναμική, γιατί στην σημερινή εποχή την επονομαζόμενη και νέα εποχή, οι νέες τεχνολογικές εφαρμογές είναι τόσο μεγάλης έντασης και έκτασης έτσι ώστε να προσλαμβάνουν έναν δυναμικά ανατρεπτικό χαρακτήρα σε σχέση με καταστάσεις που προϋπήρξαν και να δημιουργούν μια νέα βάση την οποία πρέπει να προσεγγίσουμε προκειμένου να αντιμετωπίσουμε κυρίως τα κοινωνικά παράγωγα της νέας εποχής.

2.2.2.β ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

Πώς όμως μπορούν να γνωρίζουν οι εταιρίες η μια την ύπαρξη της άλλης, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της καθεμιάς που προσφέρει; Πως μπορεί μια εταιρεία να καταλάβει τις συνθήκες και τις παραδόσεις της άλλης; Αυτές και άλλες σχετικές ερωτήσεις είναι όλες μέρος της παγκοσμιοποίησης, που θέλουν απάντηση για να γίνει το ηλεκτρονικό εμπόριο μια εφικτή και ταυτόχρονα ανεκτή πραγματικότητα.

Η αλματώδης προώθηση και αξιοποίηση της τεχνολογίας στις παραγωγικές αλλά και σε πολλές κοινωνικές διαδικασίες καθώς και η κατάργηση των προστατευτικών συνόρων για το εμπόριο, τις επενδύσεις και την κίνηση κεφαλαίων, ενοποιούν τις εθνικές οικονομίες και αλλάζουν τη φύση του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Οι ανταγωνιστικές πιέσεις που φέρνει η παγκοσμιοποίηση αυξάνουν τις επενδύσεις, την καινοτομία και την οικονομική αποδοτικότητα, τη διεθνή διάχυση της τεχνολογίας και οδηγούν σε μεγαλύτερους ρυθμούς ανάπτυξης και υψηλότερα εισοδήματα.

Η παγκοσμιοποίηση, σαν έννοια αλλά και φαινόμενο υπαρκτό, είναι πολύ παλιά και προϋπήρχε ακόμα και του καπιταλισμού σαν κοινωνικοοικονομικό σύστημα.

Σε μείζον οικονομικό και πολιτικό θέμα έχει αναδειχθεί το φαινόμενο της «παγκοσμιοποίησης». Με τον όρο αυτό δεν εννοούμε απλά την μεγάλη ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου και την επέκταση της δράσης των πολυεθνικών εταιρειών, αλλά ένα σύνολο αλλαγών που στηρίζονται:

- 1 Στις τεράστιες τεχνολογικές αλλαγές που έχουν σημειωθεί τα τελευταία χρόνια
- 2 Στη συνεχή απελευθέρωση της κίνησης προϊόντων, υπηρεσιών και κεφαλαίου
- 3 Στην «ανακατανομή» του διεθνούς καταμερισμού της εργασίας όπου υπεισέρχονται πλέον και νέα στοιχεία πέρα από αυτά που συνιστούσαν μέχρι πρότινος το συγκριτικό πλεονέκτημα.

Έτσι σήμερα κάθε εξέλιξη σε όλες τις γωνιές του πλανήτη επηρεάζει με τον ένα ή τον άλλο τρόπο και με διαφορετική ένταση, την ζωή όλων των ανθρώπων σε κάθε γωνιά της γης.

Όλα αυτά δεν είναι καινούργια, αλλά πλέον συμβαίνουν με μεγάλη ταχύτητα και με μεγάλη ελευθερία. Η παγκοσμιοποίηση είναι η κατάληξη της διαδικασίας διεθνοποίησης της οικονομίας που ξεκίνησε το 1960. Παγκοσμιοποίηση σημαίνει κυριαρχία των αγορών και απώλεια της ελευθερίας άσκησης της οικονομικής πολιτικής. Οι διεθνείς αγορές αποτελούν ένα αποτελεσματικό μηχανισμό ελέγχου των επιδόσεων της οικονομίας κάθε χώρας.

Η παγκοσμιοποίηση αυξάνει και τις πιέσεις για προσαρμογή και αναδιάρθρωση των οικονομιών, πιέσεις οι οποίες μπορεί να θίξουν ανειδίκευτους εργάτες όσο και επιχειρήσεις και βιομηχανίες ευάλωτες στον διεθνή ανταγωνισμό. Ωστόσο, τα οφέλη για τις οικονομίες και τις κοινωνίες στην ψηφιακή εποχή στους πρωτοπόρους και επιτυχημένες εθνικές στρατηγικές για αποκόμιση οφέλους με ταυτόχρονο περιορισμό του κόστους είναι οι στρατηγικές που περιλαμβάνουν έναν μέγιστο δυνατό βαθμό ανοικτής οικονομίας και προσαρμοστικότητας που στηρίζεται σε ευρεία συναίνεση για αλλαγή.

Το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης μπορεί να είναι διαχρονικό, αλλά στη χώρα μας εμφανίστηκε με έμφαση την τελευταία δεκαετία με τη βοήθεια του νεοφιλελευθερισμού ως κοινωνικοοικονομική επιλογή της GATT και της συνθήκης του Μάαστριχ. Οι κυβερνήσεις πήραν μέτρα και έφτιαξαν νόμους που διευκόλυναν την αύξηση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων κυρίως με τη μείωση του κόστους της εργασίας, την επιδείνωση των εργασιακών σχέσεων και την μη μείωση του μη μισθολογικού κόστους των εργατών μέσα από την επιδότηση των κρατικών δαπανών.

Η επικοινωνιακή αγορά είναι μια παγκόσμια αγορά που επιτρέπει την ανταλλαγή σκέψεων, μηνυμάτων, καλλιτεχνικών εκφράσεων, οικονομικών συναλλαγών πληροφορικής εργασίας.

2.2.3 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

Ιδιαίτερα στην σημερινή εποχή την επονομαζόμενη και *νέα εποχή*, οι νέες τεχνολογικές εφαρμογές είναι τόσο μεγάλης έντασης και έκτασης, έτσι ώστε να προσλαμβάνουν έναν δυναμικά ανατρεπτικό χαρακτήρα σε σχέση με καταστάσεις που προϋπήρξαν και να δημιουργούν μια νέα βάση την οποία πρέπει να προσεγγίσουμε πρόκειμένου να αντιμετωπίσουμε κυρίως τα κοινωνικά παράγωγα της νέας εποχής.

Η νέα τεχνολογία δεν έχει αλλάξει μόνο την ποιότητα και την έκταση των παραγόμενων προϊόντων και το καταναλωτικό πρότυπο της κοινωνίας αλλά επηρεάζει δραματικά τον τρόπο παραγωγής και επιφέρει συνακόλουθα ριζικές αλλαγές στις σχέσεις παραγωγής ανάμεσα στους κατόχους των μέσων και τους εργαζόμενους παραγωγούς.

Πρόκειμένου οι επιχειρήσεις να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται στην νέα εποχή πρέπει να αναθεωρήσουν τις δραστηριότητές τους και να τις προσαρμόσουν στις νέες ευρείες γνωστικές δυνατότητες. Η πληροφορική μειώνει το χρόνο του κύκλου παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών, βελτιώνει την ποιότητα και τη χρονική απόκλιση, προκαλεί νέους τρόπους προώθησης των προϊόντων και εξυπηρέτησης των πελατών.

Οι οικονομοί για την επιτυχία των επιχειρήσεων στην κούρσα προς την νέα εποχή είναι αρκετά ευνοϊκοί. Η νέα τεχνολογία περιορίζει τα μειονεκτήματα του μικρού μεγέθους και της απόστασης από τα κέντρα αποφάσεων και τις αγορές. Ταυτόχρονα, η γνώση ως αποφασιστικός συντελεστής παραγωγής καθιστά την ποιότητα, την εφευρετικότητα και την ευελιξία του ανθρώπινου δυναμικού ως κυρίαρχο παράγοντα επιτυχίας.

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην ένταξη των μικρομεσαίων ελληνικών επιχειρήσεων στο νέο αυτό περιβάλλον, ώστε να διευκολυνθεί η βιομηχανική και εμπορική τους δραστηριότητα στον ελληνικό χώρο, αλλά και στην Βαλκανική, Κύπρο, Μέση Ανατολή, Ευρωπαϊκή Ένωση και γενικότερα στις διεθνείς αγορές. Με γνώμονα επίσης την αύξηση της παραγωγικότητας θα απλοποιηθούν και

αυτοματοποιηθούν οι συναλλαγές τους με το κράτος και θα τους δοθεί βοήθεια για την αντιμετώπιση τεχνικών και θεσμικών προβλημάτων.

Οι παρεμβάσεις οι οποίες σχεδιάζονται ή υλοποιούνται στους τομείς αυτούς είναι:

1. Κίνητρα για την εισαγωγή και εκμετάλλευση καινοτόμων εφαρμογών πληροφορικής στην μεταποίηση και τις υπηρεσίες εφ' όσον έχουν υψηλό ρίσκο, επιτρέπουν αναδιοργάνωση των επιχειρήσεων και παροχή νέων υπηρεσιών / προϊόντων στα πλαίσια επιχειρηματικού σχεδίου.
2. Πρωτοβουλία για τη δημιουργία ηλεκτρονικού περιεχομένου το οποίο θα περιλαμβάνει εφαρμογές που συνδέουν ή χρησιμοποιούν επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου μεταξύ τους με αξιοποίηση των επαγγελματικών οργανισμών και επιμελητηρίων όχι μόνο για πληροφόρηση αλλά και για εξασφάλιση κοινωνικών προδιαγραφών, προτύπων.
3. Μέτρα για καλύτερη διασύνδεση του εκπαιδευτικού συστήματος και των επιχειρήσεων για αποτελεσματικότερη εξειδικευμένη εκπαίδευση, στην πληροφορική και πιο ορθολογιστική αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.
4. Μελέτες και μέτρα για τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της πληροφορικής με έμφαση στις αναγκαίες οργανωτικές αλλαγές, στη δομή της οργάνωσης της εργασίας και των διαδικασιών στις επιχειρήσεις, και στην αναπροσαρμογή των εργασιακών σχέσεων.

Οι οργανωτικές αλλαγές που θα επιβάλλει το ηλεκτρονικό εμπόριο προβλέπεται ότι θα αναπτυχθούν σε 4 βασικές κατευθύνσεις:

- 1 Αλλαγές στις βασικές λειτουργίες και διαδικασίες εντός της επιχείρησης
- 2 Αλλαγές στις εργασιακές ρυθμίσεις
- 3 Διαρθρωτικές αλλαγές στους τομείς του κλάδου
- 4 Αλλαγές που αφορούν τα προϊόντα που διατίθενται μέσω των νέων εμπορικών διαύλων προώθησης και διανομής.

Η επιχείρηση εκείνη που αναπτύσσεται στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου θα αντιμετωπίσει αναπόφευκτα αλλαγές των βασικών της λειτουργιών. Η διάθεση στην αγορά και η προώθηση των προϊόντων, οι πωλήσεις και οι αγορές και η διαχείριση των σχέσεων με πελάτες και προμηθευτές αποτελούν τους τομείς εκείνους που θα επηρεαστούν περισσότερο από τις νέες πρακτικές των επιχειρήσεων.

Η επίδραση του ηλεκτρονικού εμπορίου στον τρόπο παραγγελίας και παράδοσης των αγαθών θέτει ερωτήματα για το ρόλο των μεσαζόντων στην αλυσίδα αξιών του εμπορίου. Ένα πιθανό σενάριο είναι η εξαφάνιση από την αλυσίδα αξιών κάθε μεσολάβησης λιανέμπορου. Είναι επίσης πιθανό ο παραγωγός να προτιμήσει την άμεση επαφή με τον καταναλωτή. Η απάντηση των λιανέμπορων στα σενάρια του ηλεκτρονικού εμπορίου που τους αποκλείουν από την αλυσίδα αξιών, μπορεί να συνίσταται στην εδραίωση της θέσης τους ως πρωτογενούς διαύλου για την πρόσβαση στους καταναλωτές. Η συνέχιση της ύπαρξής τους θα εξαρτηθεί από τον τρόπο με τον οποίο θα εκμεταλλευθούν τις σε βάθος γνώσεις που κατέχουν σε συγκεκριμένα ζητήματα εμπορικών διαδικασιών ώστε να μετατρέψουν τις γνώσεις αυτές σε υπηρεσίες πληροφοριών μέσω ηλεκτρονικών μέσων. Εφόσον προβούν στις κατάλληλες ενέργειες εδραίωσης της θέσης τους, τα άτομα αυτά θα εξελιχθούν στους μεσάζοντες του κυβερνοχώρου στην εποχή του Internet.

Κάθε μορφή του ηλεκτρονικού εμπορίου μέσω του Internet είναι, εξ ορισμού, γεωγραφικά ανεξάρτητη. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τεχνολογικές καινοτομίες, όπως είναι τα ασφαλή συστήματα ηλεκτρονικών πληρωμών και το ηλεκτρονικό χρήμα που επιτρέπουν την πλήρη ολοκλήρωση

ενός κύκλου ηλεκτρονικών πωλήσεων, συμβάλλει στην υιοθέτηση μεθόδων τηλε – εργασίας. Μεταξύ των εργασιών που μπορούν να εκτελεστούν από απόσταση συγκαταλέγονται οι δραστηριότητες προώθησης προϊόντων, η παρακολούθηση του ανταγωνισμού στο δίκτυο, η ανάπτυξη και η συντήρηση των τεχνολογικών υποδομών του ηλεκτρονικού εμπορίου και κυρίως οι δραστηριότητες διανομής.

Ένα πλεονέκτημα είναι η άνεση, που ελπίζω ότι θα αποδειχθεί πώς έχουμε, να κινηθούμε μέσα στην ψηφιακή οικονομία, μέσα στο περιβάλλον του ηλεκτρονικού εμπορίου και να αξιοποιήσουμε τη μείωση της απόστασης που θα χωρίζει πια το μεγάλο από το μικρό μέγεθος της επιχείρησης στο ηλεκτρονικό εμπόριο.

Η απάντηση στις προκλήσεις του διεθνούς ανταγωνισμού και της νέας εποχής, η προώθηση των στόχων μας για μια ισχυρή και σύγχρονη Ελλάδα σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής και πολιτικής ζωής, προϋποθέτει ένα ανθρώπινο δυναμικό με ευρεία παιδεία, δεξιότητα και ικανότητα προσαρμογής στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Τα πρώτα αποφασιστικά βήματα εδραιώθηκαν, άλλα αναμένεται να γίνουν. Πολλοί είναι σε θέση να διακρίνουν ήδη τον προορισμό, άλλοι απλώς δισυσθάνονται ότι ο κόσμος σταθερά αλλάζει.

ΜΕΡΟΣ 3. ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΝΕΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

3.1 ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΣΥΝΘΕΤΟΥΝ ΤΟ ΝΕΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

3.1.1 Το Internet

Δημιουργία του International network, ή αλλιώς του διαδικτύου. Η σύλληψη αυτή του δικτύου έγινε στο μυαλό των ηλεκτρονικών που εργάζονταν για το αμερικανικό Υπουργείο Άμυνας και στους οποίους ανατέθηκε η κατασκευή ενός δικτύου επικοινωνίας για την εξυπηρέτηση των αναγκών του ίδιου του στρατού.

Η αρχική χρήση του διαδικτύου, έγινε στο πλαίσιο των εργασιών της ARPA (Advanced Research Projects Agency) γεννήθηκε το 1969 το Arpanet, το οποίο με την πάροδο του χρόνου εξελίχθηκε σε ένα παγκόσμιο ακαδημαϊκό δίκτυο, γύρω στις αρχές του 1980. Ουσιαστικά, η μετατροπή του Internet σε εμπορικό μέσο έγινε στα τέλη του 1980, όπου και διαμορφώθηκε το παγκόσμιο διαδίκτυο υπολογιστών, ο παγκόσμιος ιστός (World Wide Web). Αυτό το παγκόσμιο δίκτυο αποτελείται από πολλά μικρότερα δίκτυα ηλεκτρονικών υπολογιστών, στα πλαίσια του οποίου εξασφαλίζεται η αναμεταξύ τους επικοινωνία μέσω του πρωτοκόλλου TCP/IP.

Οι αρχικές χρήσεις και λειτουργίες του ήταν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, η μεταφορά αρχείων, οι εικονικές θεματικές κοινότητες και η πρόσβαση σε υπολογιστή από απόσταση. Ο Παγκόσμιος Ιστός μέσω του οποίου ο χρήστης περιηγείται σε πολλούς και διαφορετικούς δικτυακούς τόπους με τη χρήση ειδικού λογισμικού και γραφικών αναπτύχθηκε με εντυπωσιακό ρυθμό πρόσφατα, μόλις στη δεκαετία του 1999, για να γίνει το

πιο σημαντικό και δημοφιλές μέρος του Ίντερνετ. Σήμερα, μέσα στο Δίκτυο οι υπολογιστές μπορούν να ανταλλάσσουν δεδομένα, κείμενα, ήχους, εικόνα, να έχουν πρόσβαση σε άπειρες πηγές πληροφοριών, βιβλιοθήκες, μουσεία και κρατικές-υπηρεσίες, να πραγματοποιούν τηλεφωνικές κλήσεις, τηλεαγορές και τηλεсуναλλαγές όπως και να παρακολουθούν αμφίδρομο τηλεοπτικό πρόγραμμα. Η πρόσβαση στο Ίντερνετ δε γίνεται πλέον μόνο μέσω του Η/Υ μας και τηλεφωνικών καλωδίων δικτύων αλλά και μέσω ασύρματων δικτύων και δορυφόρων. Το 2001, πρόσβαση στο Ίντερνετ διαθέτουν γύρω στα 450 εκ. άνθρωποι, μόλις το 7,5 % του παγκόσμιου πληθυσμού, η πλειονότητά τους βρίσκεται στις τεχνολογικά αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης, της Β. Αμερικής, της Ωκεανίας, της Ιαπωνίας. Η αυξανόμενη χρήση του Ίντερνετ περισσότερο σε βάρος της τηλεόρασης και ειδικότερα κατά τη διάρκεια της ώρας της υψηλής τηλεθέασης και λιγότερο του ραδιοφώνου και ο πολλαπλασιασμός των χρηστών που σερφάρουν χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή πραγματοποιούν εμπορικές συναλλαγές έχει οδηγήσει στην ανάγκη εντοπισμού του αριθμού τους και των δημογραφικών χαρακτηριστικών τους από εξειδικευμένες εταιρείες μέτρησης.

Το Ίντερνετ είναι το σημαντικότερο στοιχείο, είναι αυτό που έδωσε την ώθηση προς ένα νέο περιβάλλον, στην ύπαρξη του οφείλεται η δημιουργία και η ύπαρξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, οι τηλεπικοινωνίες και η τηλεργασία. Με την συνεχή εξέλιξη αυτών και τη δημιουργία νέων χρηστών το νέο περιβάλλον εξελίσσεται και δημιουργεί συνεχώς νέα δεδομένα.

Το Ίντερνετ ή net ή Δίκτυο, συγκεντρώνει τη μεγαλύτερη και ευρύτερη συμμετοχή πληθυσμών σχεδόν από ολόκληρο τον πλανήτη αλλά και ένα απέραντο ρεπερτόριο ανθρωπίνων συμπεριφορών και δραστηριοτήτων.

Δημιουργία εικονικών κοινοτήτων στο Ίντερνετ, αρχικά να αναφέρουμε ότι «εικονικός» σημαίνει φαινομενικός, αυτός που αναφέρεται στην εικόνα των πραγμάτων και όχι στην ουσία τους, πλασματικός, ιδεατός. Με βάση λοιπόν του ορισμού μπορούμε να ορίσουμε τις εικονικές κοινότητες ως κοινωνικές συγκεντρώσεις που προκύπτουν από το δίκτυο, όταν επαρκής αριθμός ατόμων

συνεχίζει και αναπαράγει τη μεταξύ του αλληλεπίδραση για αρκετό χρονικό διάστημα, με επαρκή συναισθηματική συμμετοχή τους, ώστε να σχηματιστούν ιστοί ανθρωπίνων σχέσεων. Είναι αμέσως προφανές, πως η τρέχουσα αντίληψή μας για την έννοια του χώρου έρχεται σε σύγκρουση με τα παραπάνω, ή δεν επαρκεί για να τα κατανοήσουμε. Προφανώς για την κατανόηση αυτή των νέων πραγματικοτήτων, είναι απαραίτητο να επεκτείνουμε την αντιληπτική κατηγορία του χώρου, πέρα από το υλικό μέρος του.

Τα τηλεματικά δίκτυα, άρα και το Ίντερνετ, είναι πραγματικό Μέσο Μαζικής Επικοινωνίας. Θεωρείται πως η τηλεόραση και το ραδιόφωνο πρέπει να ονομάζονται Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Η επικοινωνιακή όμως σχέση, τόσο στον εικονικό, όσο και στον υλικό κόσμο, αναπτύσσεται πάνω σε μια κοινά αποδεκτή βάση που ορίζουν τα μέλη της σχέσης αυτής. Η βάση αυτή μπορεί να είναι μια σύμβαση, όπως η κοινή αποδοχή κανόνων χρήσης του δικτύου, αλλά και κάτι πιο σύνθετο: μια κοινή αποδοχή ορισμένων νοημάτων, κάποια κοινωνική πρακτική ή ακόμα κοινές κοινωνικές αξίες και κοινοί πολιτισμικοί προσανατολισμοί.

Το δίκτυο εξυπηρετεί την λειτουργία υπάρχουσών δομών και σχέσεων, με την έννοια πως απλώς φέρνει «κοντά» άτομα με ήδη κοινές αξίες, συμφέροντα και ενδιαφέροντα.

Κοινωνικός και πολιτισμικός μετασχηματισμός των υπάρχουσων κοινοτήτων μέσω της νέας επικοινωνιακής τεχνολογίας. Οι νέες τεχνολογίες (Η/Υ και δίκτυα) με τη δυνατότητα υπεροπτικής και μεγάλου εύρους επικοινωνίας που προσφέρουν, είναι δυνατό να οδηγήσουν σε μετασχηματισμό της οργάνωσης μιας ανθρώπινης κοινότητας, καθώς και των εντός αυτής σχέσεων της με άλλες κοινότητες. Κάτι τέτοιο θα ήταν δυνατό χρησιμοποιώντας την τεχνολογία αυτή έτσι ώστε:

1. Να δημιουργηθούν νέες μορφές δημόσιων χώρων επικοινωνίας των πολιτών. Εικονικοί χώροι επικοινωνίας μπορούν να μετασχηματίσουν τις υπάρχουσες επικοινωνιακές σχέσεις μιας κοινότητας.

2. Να δημιουργηθούν χώροι πολιτικής συζήτησης και προβληματισμού, όπου θα κατατίθενται και θα διαμορφώνονται απόψεις και γνώμες από τους μεμονωμένους πολίτες, οι οποίοι με τη σημερινή δομή των δήμων και κοινοτήτων δεν είναι πάντα εύκολα σε θέση να συμμετάσχουν στην τοπική πολιτική.
3. Να δημιουργηθούν δίκτυα επικοινωνίας για την οργάνωση και ανάπτυξη οικονομικών, πολιτιστικών και λοιπών δραστηριοτήτων.
4. να μετασχηματιστούν τα ίδια τα όρια της κοινότητας, με την επικοινωνία και συνεργασία με άλλες κοινότητες, των οποίων οι πολίτες μοιράζονται προβληματισμούς, ενδιαφέροντα ασχολίες.
5. Να αναπτυχθεί η τοπική ταυτότητα μέσω της κοινής αναφοράς των πολιτών σε κάποιο ιδεατό συμβολικό κέντρο, π.χ. μια ηλεκτρονική εικονική πόλη. Είναι σημαντικό να διευκρινιστεί πως οι νέες επικοινωνιακές τεχνολογίες πρακτικά ταυτίζονται με το Ίντερνετ, ως ένα παγκόσμιο δίκτυο με τον μεγαλύτερο αριθμό χρηστών, χωρίς όμως να είναι μόνο αυτό. Αν και παλαιότερα πριν το 1990 – 93 ο όρος δίκτυο είχε καθαρά τοπικό χαρακτήρα, σήμερα τα περισσότερα τοπικά δίκτυα εντάσσονται στον παγκόσμιο ιστό του Ίντερνετ.

Η μετάβαση στα κράτη έθνη και η αυτοαναφορά του ατόμου ως μέλος της σύγχρονης κοινωνίας, από τις μικρές στεγανές κοινωνικές ομάδες, τα χωριά και τις μικρές πόλεις της προ-μοντέρνας και προ-καπιταλιστικής Ευρώπης, είναι ιστορικά πολύ πρόσφατη. Αυτό που συμβαίνει σήμερα στον εικονικό χώρο, τον κυβερνοχώρο, ίσως είναι μια μετάβαση, για την οποία δεν έχουμε περιγραφικούς όρους. Είναι ένα σύνθετο φαινόμενο για την εξέλιξη του οποίου μπορούμε να κάνουμε μόνο παρατηρήσεις και υποθέσεις, αφού επιπλέον η ιστορία του είναι εξαιρετικά πρόσφατη και δεν είναι δυνατό να προβλεφτούν με ασφάλεια οι επιπτώσεις του φαινομένου στην κοινωνική οργάνωση αλλά και στο μεμονωμένο άτομο. Η χρήση της ισχυρής επικοινωνιακής τεχνολογίας που προσφέρουν οι ηλεκτρονικού υπολογιστές στην εξέλιξη και ανάπτυξη των

ανθρώπινων κοινοτήτων, είναι ένα επίσης εξαιρετικά πρόσφατο φαινόμενο. Αν συνοδευτεί και από ανάλογη πολιτική βούληση και στήριξη, είναι πιθανό να οδηγήσει σε μια σχετική άμβλυνση των ανισοτήτων στο εσωτερικό μιας κοινότητας, επιτρέποντας την κοινωνική συμμετοχή μειονεκτούντων ομάδων και τη βελτίωση της επικοινωνίας των μελών της κοινότητας.

3.1.2 Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο

Με την ολοένα και ταχύτερη ανάπτυξη των τεχνολογιών και των επικοινωνιών και ιδίως τη ραγδαία, τα τελευταία χρόνια, ανάπτυξη του Internet, η φύση και η δραστηριότητα του εμπορίου αλλάζει. Μια νέα μορφή εμπορίου, το ηλεκτρονικό εμπόριο έχει κάνει δυναμική εμφάνιση και διεκδικεί σημαντικό μερίδιο από το παραδοσιακό εμπόριο.

Μέσα σε μόλις τρία χρόνια το Διαδίκτυο έχει μετατραπεί σε ένα τεράστιο επικοινωνιακό και εμπορικό κέντρο όπου πάνω από 100 εκατομμύρια άνθρωποι από όλο τον κόσμο ανταλλάσσουν πληροφορίες ή κλείνουν συμφωνίες. Ποτέ ως τώρα μια τεχνολογία δεν έχει εξαπλωθεί τόσο γρήγορα : το ραδιόφωνο χρειάστηκε 60 χρόνια για να προσεγγίσει 60 εκατομμύρια άτομα, ενώ η τηλεόραση 15.

Το Ηλεκτρονικό εμπόριο ορίζεται ως : «οποιαδήποτε επιχειρηματική συναλλαγή, κατά την οποία οι συναλλασσόμενες πλευρές επικοινωνούν με ηλεκτρονικά μέσα και όχι με άμεση φυσική επαφή και υλικές συναλλαγές».

Αφορά επιχειρηματικές διαδικασίες προηγμένες τεχνολογίες Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών και πρότυπους τρόπους διεπιχειρησιακής

επικοινωνίας, που αποσκοπούν στην αυτοματοποίηση και απλοποίηση των εμπορικών διαδικασιών.

Βασίζεται στην ηλεκτρονική επεξεργασία και μεταβίβαση δεδομένων, με διάφορες μορφές όπως κείμενο, ήχος, εικόνα. Συμπεριλαμβάνει τόσο προϊόντα όσο και υπηρεσίες.

Σε ένα περιβάλλον Ηλεκτρονικού Εμπορίου μπορεί να συμμετάσχουν επιχειρήσεις, δημόσιοι οργανισμοί και καταναλωτές. Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο σε μια ευρεία γκάμα επιχειρηματικών λειτουργιών που περιλαμβάνουν: ανταλλαγή πληροφοριών για προϊόντα και υπηρεσίες, υποστήριξη πελάτη, δημιουργία ηλεκτρονικών επιχειρήσεων, ηλεκτρονικές τράπεζες, ηλεκτρονική διανομή, ανάπτυξη κοινών επιχειρηματικών διαδικασιών μεταξύ επιχειρήσεων.

Η χρήση μεθόδων Ηλεκτρονικού Εμπορίου σε κάθε ένα από τα προαναφερόμενα είδη επιχειρηματικών λειτουργιών δεν είναι το ίδιο εύκολη λόγω της ενδεχόμενης ύπαρξης νομικών ή άλλων κανονιστικών περιορισμών. Έτσι, η χρήση Ηλεκτρονικού Εμπορίου για διαφήμιση ή για ανταλλαγή πληροφοριών για προϊόντα είναι ίσως εύκολη. Δεν ισχύει όμως το ίδιο και για τις ηλεκτρονικές πληρωμές, παρόλο που οι τεχνολογίες που επιτρέπουν τη διακίνηση «ηλεκτρονικού χρήματος» είναι ήδη αρκετά ώριμες για ευρεία χρήση. Οι νομοθεσίες των περισσότερων κρατών θα χρειαστεί να τροποποιηθούν για να επιτρέψουν τέτοιες συναλλαγές, διαφυλάσσοντας παράλληλα τα συμφέροντα των κρατών και διατηρώντας τη δυνατότητα νομικών και φορολογικών ελέγχων από τις αρχές.

Λόγω των παραπάνω συνθηκών, τα οφέλη που αποκομίζουν οι επιχειρήσεις αντικατοπτρίζονται και στους καταναλωτές (παράλληλα κέρδη). Κάθε επιχειρηματική ευκαιρία που παρέχει η χρήση του Ηλεκτρονικού Εμπορίου σε έναν προμηθευτή μπορεί στις περισσότερες περιπτώσεις να μεταφραστεί και σε ένα αντίστοιχο όφελος για τους πελάτες του. Με την έννοια αυτή, το Ηλεκτρονικό Εμπόριο αποτελεί επιχειρηματική καινοτομία, αφού για να αποδώσει καρπούς δεν στηρίζεται στον ανταγωνισμό αλλά στη συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων για το αμοιβαίο τους κέρδος.

Είναι γεγονός ότι η ραγδαία ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου θα έχει επιπτώσεις στο θέμα της απασχόλησης και των εργασιακών σχέσεων, ιδίως στον κλάδο του εμπορίου. Εάν όμως τελικά το ισοζύγιο θα είναι θετικό σήμερα δεν μπορεί κανείς με βεβαιότητα να υπολογίσει.

Ως αποτέλεσμα, το ηλεκτρονικό εμπόριο θα επιφέρει και σημαντικές επιπτώσεις στην αγορά εργασίας. Οι επιπτώσεις αυτές αναφέρονται περισσότερο στις μορφές εργασίες που θα αναπτυχθούν και τα προσόντα των εργαζομένων που θα απαιτηθούν.

Από τη μία πλευρά, αν για παράδειγμα το ηλεκτρονικό εμπόριο αποκτήσει ένα σημαντικό μέρος της αγοράς με αντίστοιχη μείωση των παραδοσιακών μορφών πώλησης στα καταστήματα, τότε θα υπάρξουν πιθανά απολύσεις ιδίως στα μεγάλα καταστήματα. Παράλληλα όμως, πάντα υπάρχει η αναγκαιότητα της «φυσικής» παράδοσης των προϊόντων. Ίσως υπάρξει μείωση της παραδοσιακής «εξόρμησης» στα καταστήματα για ψώνια αλλά θα αυξηθούν οι ανάγκες για παραδόσεις των προϊόντων.

Από την άλλη πλευρά, και καθώς η αγορά του ηλεκτρονικού εμπορίου θα αναπτύσσεται, οι νέες τεχνολογίες θα δημιουργήσουν νέα εξειδικευμένα επαγγέλματα πληροφορικής σε επιχειρήσεις που θα σχεδιάζουν και θα λειτουργούν ηλεκτρονικά καταστήματα για τρίτους ή για εμπορικές επιχειρήσεις που θα ενσωματώνουν το ηλεκτρονικό εμπόριο στη δομή τους.

Ένα δίκτυο υπολογιστών δίνει τη δυνατότητα σε κάποιον να παρακολουθεί ταυτόχρονα πολλές συζητήσεις. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί κάποιος μόλις ακούσει κάτι ενδιαφέρον να παρέμβει. Εδώ πρέπει να τονίσουμε ότι στο ηλεκτρονικό εμπόριο δεν υπάρχει καμία διαπροσωπική σχέση.

Σε σύγκριση με τις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά και την Ευρώπη, το ηλεκτρονικό εμπόριο στη χώρα μας βρίσκεται ακόμη σε νηπιακή ηλικία. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν με πολλά περιθώρια ανάπτυξης, θα χρειαστεί, όμως, και η κατάλληλη προώθηση για να έλθει η επιτυχία, δηλαδή τα κέρδη. Δεν αποκλείεται, ο Έλληνας να μπει στον κόσμο του ηλεκτρονικού εμπορίου, όχι μέσω του Internet αλλά μέσω των κινητών τηλεφώνων. Τα δίκτυα της τρίτης γενιάς, που

θα προσφέρουν και υπηρεσίες ηλεκτρονικού εμπορίου βρίσκονται, άλλωστε, προ των πυλών.

3.1.3 Οι Τηλεπικοινωνίες

Από το 1876, που ο Α. Bell έκανε την εφεύρεση του τηλεφώνου, μέχρι το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου οι τηλεπικοινωνίες αποτέλεσαν ένα κρίσιμο προϊόν, το οποίο εκτός του ότι διαμόρφωσε καθοριστικά τις συνθήκες της αγοράς και της ιστορίας, προσδιόρισε τον ρόλο των κρατών, τα οποία διατήρησαν το μονοπώλιο στην παροχή των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών και ήλεγξαν απόλυτα το μέσον, επιτυγχάνοντας όμως την ευρύτετη χρήση του τηλεπικοινωνιακού προϊόντος. Οι τηλεπικοινωνίες είναι, μαζί με τον ηλεκτρισμό τα τεχνολογικά επιτεύγματα του 19^{ου} αιώνα που προσδιόρισαν την μορφή των κρατών του 20^{ου} αιώνα, σε καιρό ειρήνης.

Οι τηλεπικοινωνίες σήμερα έχουν γίνει η «ατμομηχανή» της οικονομικής ανάπτυξης όπως οι μεταφορές και ο εξηλεκτρισμός στα προηγούμενα χρόνια της ανάπτυξης.

Για πολλά χρόνια στην Ελλάδα, οι τηλεπικοινωνίες αποτελούν κρατικό μονοπώλιο με την δικαιολογία, ότι οι ανάγκες στη χώρα μας μπορούσαν να καλυφθούν από μία και μόνο εταιρεία.

Η κινητή τηλεφωνία αποτέλεσε το ουσιαστικό πρόσχημα για το πέρασμα στο τέλος των κρατικών μονοπωλίων στην Ευρώπη: το είδαμε καθαρά και με τον τρόπο ενός μικρού κράτους – μέλους.

Η πρωτοφανής εξέλιξη και αποδοχή των κινητών επικοινωνιών στην εποχή μας αποτελεί προπομπή της μέλλουσας κατάστασης στην παγκόσμια

κοινωνία που θα χαρακτηρίζεται από κινητότητα, χρήση πολυμέσων, ευελιξία και αμεσότητα.

Η πορεία προς αυτήν την κοινωνία θα είναι εξελικτική. Ξεκινώντας από τα σημερινά δίκτυα και τις υπηρεσίες του GSM, ο πολίτης θα αποκτά σταδιακά την ευκαιρία να επιλέγει μεταξύ όλο και περισσότερων επικοινωνιακών υπηρεσιών.

Η εθνική υποδομή επικοινωνιών αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Περιλαμβάνει ενσύρματες, ασύρματες, επίγειες, δορυφορικές τηλεπικοινωνίες, δίκτυα υπολογιστών, συστήματα μετάδοσης και μεταγωγής, ψηφιακή τηλεόραση, μεγάλο φάσμα τερματικού εξοπλισμού όπως και υπηρεσίες και εφαρμογές λογισμικού, βάσεις δεδομένων, ηλεκτρονικά αρχεία και ψηφιακές βιβλιοθήκες. Η υποδομή αυτή κάνει δυνατή τη γρήγορη, φιλική και με χαμηλό κόστος αποθήκευση, ανάκτηση, διακίνηση και επεξεργασία της ψηφιακοποιημένης πληροφορίας υπό τη μορφή φωνής, δεδομένων, εικόνας.

Τα συστατικά μιας εθνικής υποδομής επικοινωνιών πρέπει να στοχεύουν σε μια συνολική πλατφόρμα υπηρεσιών που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της οικονομίας και της κοινωνίας. Για τις επιχειρήσεις, τα δίκτυα και οι νέες τεχνολογίες επικοινωνίας είναι εργαλεία εκσυγχρονισμού και ανταγωνιστικότητας. Για τον πολίτη, αποτελούν μέσο για μεγαλύτερη πρόσβαση σε πληροφορίες κάθε είδους και βελτίωση της ποιότητας ζωής. Για την κοινωνία, προσφέρουν νέες μεθόδους επικοινωνίας και κοινωνικού διαλόγου, διεύρυνσης της δημοκρατίας και μείωσης κοινωνικών και γεωγραφικών διακρίσεων.

Η ανάπτυξη της βασικής της τηλεπικοινωνιακής υποδομής στην Ελλάδα είχε γίνει μέχρι σήμερα με δημόσια χρηματοδότηση στο πλαίσιο των επενδυτικών προγραμμάτων του ΟΤΕ. Η εξέλιξη της τεχνολογίας και η απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών σημαίνει ότι η μελλοντική ανάπτυξη της υποδομής επικοινωνιών (βασική υποδομή τηλεφωνίας, υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, κινητή τηλεφωνία, πρόσβαση στο διαδίκτυο) θα επιτευχθεί με επενδύσεις του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, με τη βοήθεια ενός ρυθμιστικού πλαισίου το οποίο ευνοεί τον ελεύθερο ανταγωνισμό και συνεπώς λειτουργεί ως κίνητρο για την βελτίωση των υπηρεσιών και τη μείωση των τιμών.

Στις δορυφορικές επικοινωνίες, η Ελλάδα συμμετέχει στους Διακυβερνητικούς Οργανισμούς Intelsat, Eutelsat , και επίσης έχει προωθήσει τις δορυφορικές κινητές ναυτιλιακές επικοινωνίες Inmarsat.

Η ανάπτυξη ασφαλούς, αξιόπιστης, ευέλικτης και ικανούς χωρητικότητας τηλεπικοινωνιακής υποδομής, θα επιτρέψει τη διέλευση διεθνών λεωφόρων διακίνησης της πληροφορίας μέσα από το εθνικό δίκτυο και θα δώσει τη δυνατότητα στη χώρα μας να παίζει το ρόλο της ως το μόνο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ν.Α. Ευρώπη. Η κάλυψη γειτονικών περιοχών από ελληνικούς δορυφορικούς αναμεταδότες μπορεί να οδηγήσει σε στενότερη συνεργασία με τα κράτη των Βαλκανίων.

Οι τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες στο μέλλον θα είναι διαφορετικές από αυτές που ξέρουμε σήμερα. Η ψηφιακή τεχνολογία επιτρέπει σήμερα την παροχή από το ίδιο δίκτυο συμβατικών και νέων υπηρεσιών υψηλότερης χωρητικότητας καθώς και τη χρήση ολοκληρωμένων τερματικών που συνδυάζουν χρήσεις όπως του τηλεφώνου, της τηλεόρασης και του προσωπικού υπολογιστή.

Ο συνδυασμός της απελευθέρωσης της αγοράς με τη σύγκλιση των τεχνολογιών, θα δώσει την δυνατότητα στους χρήστες να επιλέγουν τόσο το ολοκληρωμένο πακέτο που επιθυμούν όσο και τον πάροχο υπηρεσιών, ανεξάρτητα από την τεχνολογία που θα αξιοποιούν και αντίθετα με την σημερινή κατάσταση που καθορίζεται από συγκεκριμένες τεχνολογίας δίκτυα.

Η ψηφιακοποίηση του δικτύου και η αύξηση της χωρητικότητάς του θα επιτρέψουν την παροχή υπηρεσιών που στηρίζονται στην ψηφιακή τεχνολογία, όπως το δίκτυο ISDN (Ψηφιακό Δίκτυο Ενοποιημένων Υπηρεσιών) που αποτελεί προηγμένη τηλεπικοινωνιακή πλατφόρμα για την μετάδοση εικόνας, ήχου και δεδομένων μέσα από απλό χάλκινο καλώδιο με τρόπο απλό και οικονομικό. Μέσω του δικτύου ISDN, ο ΟΤΕ παρέχει ήδη υπηρεσίες τηλεδιάσκεψης, τηλεϊατρικής, τηλεεκπαίδευσης και τηλεργασίας.

Αποτέλεσμα της απελευθέρωσης των τηλεπικοινωνιών διεθνώς είναι καλύτερες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες σε χαμηλότερες τιμές για επιχειρήσεις και καταναλωτές. Παράλληλα, δεδομένου του μεγάλου βάρους του

τηλεπικοινωνιακού τομέα στις οικονομίες, η απελευθέρωση έχει λειτουργήσει και σαν μοχλός ανάπτυξης σε πολλούς άλλους τομείς με αύξηση των επενδύσεων, της παραγωγικότητας και της απασχόλησης. Ειδικότερα, για την απασχόληση, διεθνείς συγκρίσεις δείχνουν ότι δημιουργούνται περισσότερες νέες θέσεις εργασίας σε περιβάλλον απελευθέρωσης από ότι σε περιβάλλον τηλεπικοινωνιακού μονοπωλίου.

Η Ελληνική οικονομία και κοινωνία δεν αντέχει τηλεπικοινωνιακό περιβάλλον άναρχα δομημένο, άκρατα ανταγωνιστικό και ρευστό λόγω κυβερνητικών αλλαγών. Η χάραξη και υλοποίηση εθνικής πολιτικής θα δώσει τη δυνατότητα στις παραγωγικές δυνάμεις αυτού του τόπου να γνωρίζουν τους κανόνες και τις προοπτικές του τηλεπικοινωνιακού παιχνιδιού, έτσι ώστε να το συμπεριλαμβάνουν ως μια σταθερά στους δικούς τους επιμέρους σχεδιασμούς.

Η εθνική πολιτική θα πρέπει να είναι σαφής, με στόχους μακρόπνοους, στρατηγικούς, με ευελιξία στις τεχνολογικές εξελίξεις και με δυνατότητα άμεσης αντιμετώπισης των υφισταμένων προβλημάτων. Θα πρέπει να διασφαλίζει τη δημιουργία υγιούς ανταγωνισμού υπό τη διακριτική εποπτεία του κράτους, την κατάργηση των μονοπωλιακών ή ολιγοπωλιακών συνθηκών στις Ελληνικές τηλεπικοινωνίες με ταυτόχρονη ενίσχυση του κοινωνικού ρόλου του κράτους και να διαγράφει πειστικά την τύχη της κρατικής τηλεπικοινωνιακής παρουσίας με στόχο τη μέγιστη απόδοση στο κοινωνικό σύνολο στο οποίο τελικά ανήκει.

Ας μην ξεχνάμε ότι η χάραξη και υλοποίηση εθνικής πολιτικής στις τηλεπικοινωνίες αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ουσιαστική ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της χώρας, θα παίξει μάλιστα καθοριστικό ρόλο για τις οποίες δυνατότητες έχουν απομείνει για να ανταγωνιστούμε επάξια τη βιομηχανική Δύση σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο και να διοργανώνουμε σήμερα με επιτυχία τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.

Συνοψίζοντας, η εποχή που έρχεται χαρακτηρίζεται από :

- Σύγκλιση σταθερής και κινητής τηλεφωνίας

- Υψηλή ποιότητα επικοινωνίας
- Υψηλότερες ταχύτητες μετάδοσης
- Δυνατότητα επικοινωνίας από οποιοδήποτε μέρος και καινοτομικές υπηρεσίες μέσω δορυφορικής κάλυψης.

3.1.4 Η Τηλεργασία

Η τηλε – εργασία θεωρείται σαν μια εφαρμογή των επικοινωνιακών υπηρεσιών. Είναι ένας καινούργιος εναλλακτικός τρόπος εργασίας, ο οποίος έχει γνωρίσει σημαντική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Η ανάπτυξη και η εξέλιξη της οφείλεται στην βελτίωση της ποιότητας των υπολογιστών, στην μείωση κόστους των εφαρμογών, του υλικού και στην εξέλιξη των τηλεπικοινωνιακών συστημάτων.

Ένας από τους λόγους που η τηλε – εργασία γνωρίζει σημαντική ανάπτυξη είναι ότι αυτή βοηθάει για παράδειγμα στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των υπαλλήλων, στην μείωση των λειτουργικών δαπανών της επιχείρησης, στην αύξηση της παραγωγικότητας και με την μείωση της κυκλοφορίας σε ώρες αιχμής επιτυγχάνεται επίσης ελάττωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος.

Στην τηλε – εργασία χρησιμοποιούνται ηλεκτρονικές συσκευές για επεξεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών και αρχείων όπως κείμενα, εικόνες, γραφικά, ήχοι. Οι εργαζόμενοι μπορεί να δουλεύουν είτε από το σπίτι, είτε πολλοί μαζί σε περιφερειακά κέντρα (telecottages), σε δορυφορικά κέντρα (satellite centers) ή σε κέντρα τηλε – εργασίας (telecenters). Με χρήση των βασικών συσκευών επεξεργασίας πληροφορίας (PC, modem , printer), και των διεθνών τηλεπικοινωνιακών δικτύων συνδέονται με τις εταιρείες τους, οι οποίες μπορεί να είναι εκατοντάδες ή ακόμα και χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά. Η τηλε – εργασία είναι

ήδη μια καθημερινή πραγματικότητα για 7,5 εκατομμύρια ανθρώπους στην Αμερική και περίπου 4 εκατομμύρια στην Ευρώπη.

Τα κυριότερα είδη τηλε – εργασίας είναι τα εξής: εργασία από το σπίτι (Home – based telework), εργασία σε δορυφορικά κέντρα (Satellite centers), εργασία σε περιφερειακά κέντρα (Telecottages), εργασία σε κέντρα τηλε – εργασίας (Telecenters) και τηλε – υπηρεσίες.

Στη σύγχρονη κοινωνία, η τηλε – εργασία έχει μια σειρά από θετικές επιπτώσεις. Δίνει καταρχάς νέες δυνατότητες στους εργαζομένους για να επιλέξουν το πώς διαθέτουν το χρόνο τους. Μπορεί επίσης να βελτιώσει την καθημερινή ζωή, με την εξοικονόμηση ενέργειας και τη μείωση του κυκλοφοριακού φόρτου.

Η πιο σημαντική επίδραση όμως της τηλε – εργασίας είναι ο ρόλος που μπορεί να παίξει στη διαμόρφωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Σε διεθνές περιβάλλον στο οποίο ο ανταγωνισμός βασίζεται όλο και περισσότερο στην τεχνολογία και η γνώση αποτελεί σπάνιο πόρο, η χρήση της τηλε – εργασίας επιτρέπει σε Ελληνικές επιχειρήσεις να προσελκύσουν εργαζομένους με τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες και να παράγουν νέα προϊόντα και υπηρεσίες στη βάση ενός ευέλικτου οργανωτικού σχήματος.

Από τις ως τώρα μορφές και τρόπους εφαρμογής της τηλε – εργασίας προκύπτει ότι κυρίως ενισχύονται, χάρη στις νέες τεχνολογίες, οι εργασίες που μπορούν να πραγματοποιούνται με κάποια απόσταση και με σχετική αυτονομία από το χώρο εργασίας. Ταυτόχρονα επιδιώκεται η εφαρμογή της τηλε – εργασίας σε ορισμένες πλευρές της επιχειρηματικής δραστηριότητας με στόχο τη μείωση του κόστους και την ένταση της εκμετάλλευσης του εργαζομένου, χωρίς να επηρεάζεται ο σκληρός πυρήνας των παραγωγικών – εργασιακών διαδικασιών που εξακολουθούν να πραγματοποιούνται στους συλλογικούς χώρους εργασίας. Έτσι, προκύπτει ότι η τηλε – εργασία, αφενός δεν αποτελεί πανάκεια για την διατήρηση της απασχόληση και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, αφετέρου μπορεί να αποτελέσει απειλή στο βαθμό που εφαρμόζεται με τρόπους και μορφές

στους οποίους καταπατούνται στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα και διαρρηγνύονται συστηματικοί δεσμοί της κοινωνικής προστασίας και ασφάλειας.

Εξάλλου, σε πολλές επιχειρήσεις η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, η αύξηση της παραγωγικότητας και η ποιότητα της παραγωγής επιτυγχάνονται χωρίς τη χρήση της τηλε – εργασίας, αλλά με έναν άλλο τρόπο χρήσης των νέων τεχνολογιών όπου συνδυάζονται οι συλλογικές διαδικασίες παραγωγής σε ομάδες εργασίας με τη διαρκή εκπαίδευση και αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού. Ταυτόχρονα, ήδη από τη δεκαετία του '80 εφαρμόζεται η αποκέντρωση και η διαίρεση των μεγάλων επιχειρήσεων σε μικρότερες μονάδες παραγωγής, οι οποίες εγκαθίστανται, όπως η τηλε – εργασία σε αγροτικές περιοχές.

ΜΕΡΟΣ 4. Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

4.1. Κοινωνία της πληροφορίας, η νέα πραγματικότητα

Ο όρος «Κοινωνία της Πληροφορίας» αναφέρεται σε μια μορφή κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης όπου η απόκτηση, αποθήκευση, επεξεργασία, αποτίμηση, μεταβίβαση και διάχυση πληροφοριών οδηγεί στη δημιουργία γνώσης και στην ικανοποίηση αναγκών ατόμων και επιχειρήσεων παίζοντας έτσι κεντρικό ρόλο στην οικονομική δραστηριότητα, την παραγωγή πλούτου και τη διαμόρφωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών. Στις ανεπτυγμένες οικονομίες, ποικίλοι τομείς με έμφαση στη γνώση, όπως η πληροφορική και οι επικοινωνίες, η εκπαίδευση ή η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στις επιχειρήσεις, φθάνουν ως το 50% του ΑΕΠ και απασχολούν συνεχώς αυξανόμενο τμήμα του εργατικού δυναμικού.

Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν σημαντικό εργαλείο για τη δημιουργία σύγχρονου δημοκρατικού κράτους, με τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, τη βελτίωση των σχέσεων κράτους και πολίτη, και την ενδυνάμωση των δημοκρατικών θεσμών. Η ψηφιοποίηση και καλύτερη οργάνωση του τεράστιου όγκου πληροφοριών που κατέχει η κεντρική, περιφερειακή και τοπική διοίκηση δίνουν τη δυνατότητα για πιο αποτελεσματική και ορθολογική διοίκηση, περισσότερες και καλύτερες υπηρεσίες προς τον πολίτη, αλλά και μεγαλύτερη διαφάνεια και δημοκρατική συμμετοχή των πολιτών στα κοινά.

Η πρωτοβουλία e-Europe

Η πρωτοβουλία e-Europe δρομολογήθηκε από την Ε.Ε. τον Δεκέμβριο του 1999 με στόχο να δημιουργήσει μια ψηφιακά εγγράμματη Ευρώπη που θα στηρίζεται σε επιχειρηματική παιδεία ενώ ταυτόχρονα θα αποκλείει τον κοινωνικό αποκλεισμό. Αποτελεί το «κείμενο / πλαίσιο» για όλες τις δράσεις ανάπτυξης της ΚΤΠ στην Ευρώπη. Τον Ιούνιο του 2000 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φέιρα ενέκρινε το σχέδιο δράσης e-Europe 2002 ενώ το Νοέμβριο του 2000 το Συμβούλιο της Νίκαιας ενέκρινε την έκθεση προόδου του Σχεδίου Δράσης. Οι δράσεις στοχεύουν σε τρεις στόχους:

1. Φθηνότερο, ταχύτερο και ασφαλές Διαδίκτυο
2. Επένδυση σε δεξιότητες και ανθρώπινο δυναμικό
3. Προώθηση/εξάπλωση της χρήσης του Διαδικτύου

Η εκπαίδευση στην ΚΤΠ. Η διαρκώς αυξανόμενη χρήση των νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας σε όλο σχεδόν το φάσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας σηματοδοτεί την έλευση μιας νέας εποχής με κύριο χαρακτηριστικό την ανάγκη χειρισμού της πληροφορίας και την ανανέωση της γνώσης με ταχείς ρυθμούς. Δημιουργούνται έτσι αυξημένες απαιτήσεις διαρκούς ενημέρωσης και κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού.

Το εκπαιδευτικό σύστημα καλείται να αντιμετωπίσει την πρόκληση αυτή, προετοιμάζοντας τους αυριανούς πολίτες οι οποίοι θα κληθούν να ζήσουν σε μια κοινωνία διαρκούς ανανέωσης της γνώσης. Κύριο μέλημά του η διασφάλιση της ισότιμης και επαρκούς συμμετοχής όλων των πολιτών στη διαμορφούμενη ΚΤΠ. Υποχρέωση της πολιτείας είναι η εξασφάλιση για όλα τα παιδιά ίσων ευκαιριών στη μάθηση και στην απόκτηση ικανοτήτων που θα τα καταστήσουν ικανά να παρακολουθούν απρόσκοπτα τις τεχνολογικές εξελίξεις και να εξοικειώνονται με αυτές, συμμετέχοντας ενεργά και ισότιμα στον ψηφιακό κόσμο του αύριο.

Η εποχή που βιώνουμε απαιτεί αυξημένες επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό. Όπως συμβαίνει σε κάθε μεταβατικό στάδιο, παρουσιάζονται ευκαιρίες, για όλες τις χώρες, βελτίωσης και ισχυροποίησης της θέσεώς τους παγκοσμίως. Οι

χώρες που θα προετοιμάσουν, εγκαίρως και με τον καλύτερο τρόπο, ώστε να καταστεί ικανό να συμμετέχει ενεργά σε μια παγκόσμια ΚτΠ, θα αποκτήσουν σημαντικό πλεονέκτημα και θα αποκομίσουν το μέγιστο όφελος. Θα αποτελέσουν τους πρωτοπόρους που θα προσδιορίσουν και θα καθορίσουν τις προτεραιότητες για το μέλλον.

Η πρωτοβουλία e-Learning. Η πρωτοβουλία «e-Learning: να σκεφτούμε την εκπαίδευση του αύριο» εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 24 Μαΐου 2000. Η εν λόγω πρωτοβουλία, σε συνέχεια των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στη Λισσαβόνα, παρουσίασε τις αρχές, τους στόχους και τις γραμμές δράσης της e-Learning, που ορίζονται ως «η χρήση των νέων τεχνολογιών πολυμέσων και του Ίντερνετ, για τη βελτίωση της ποιότητας της μάθησης με διευκόλυνση της πρόσβασης σε πόρους και υπηρεσίες, καθώς και των ανταλλαγών και της εξ'αποστάσεως συνεργασίας». Η πρωτοβουλία e-Learning είχε ευνοϊκή αντιμετώπιση από τους Υπουργούς Παιδείας και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Feira τον Ιούνιο του 2000.

Στόχο αποτελεί η δημιουργία ενός σχολείου σύγχρονου και ελκυστικού για τους μαθητές. Οι νέες τεχνολογίες μπορούν να συνεισφέρουν στην ποιοτική βελτίωση και στον επαναπροσανατολισμό της διαδικασίας της μάθησης, μετατρέποντας το σχολείο σε χώρο αναζήτησης και ανακάλυψης της γνώσης, ανταλλαγής ιδεών και απόψεων, και δημιουργικής απασχόλησης.

Ένας άλλος τομέας που γίνεται αισθητή η παρουσία της ΚτΠ είναι η τεχνολογία και η βιομηχανία. Στην ΚτΠ, η δικτυακή και τηλεπικοινωνιακή υποδομή καθιστά την παραγωγή προϊόντων σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητη από γεωγραφικούς ή γεωπολικούς περιορισμούς. Επιπλέον, το είδος των προϊόντων που παράγεται και ανταλλάσσεται αλλάζει. Το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής και της απασχόλησης είναι πλέον στον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών, στον οποίο σταδιακά οι υψηλής τεχνολογίας δραστηριότητες αποκτούν μεγαλύτερο βάρος. Ταυτόχρονα, από ενδιάμεσα προϊόντα και υπηρεσίες για την αύξηση της

αποδοτικότητας των συστημάτων παραγωγής, περνάμε πλέον σε υπηρεσίες πολυμέσων, που χρησιμοποιούνται από τον τελικό χρήστη.

Επιπτώσεις -των νέων τεχνολογιών στην οικονομική πολιτική. Οι τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας έχουν πολλές επιπτώσεις στις μακροοικονομικές τάσεις και τη δημοσιονομική και νομισματική πολιτική οι οποίες μόλις τώρα αρχίζουν να κατανοούνται και να λαμβάνονται υπόψη από τις κυβερνήσεις. Όταν η καλύτερη ποιότητα του σύγχρονου εξοπλισμού πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών δεν αντανακλάται πλήρως στους δείκτες τιμών, ο πληθωρισμός τείνει να υπερεκτιμάται και η αύξηση της παραγωγικότητας να υποεκτιμάτε. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα σημαντικό για χώρες οι οποίες τιμαριθμοποιούν κοινωνικές παροχές, όπως επιδόματα ανεργίας ή συντάξεις, με βάση δείκτες τιμών οι οποίοι πάσχουν από τέτοια σφάλματα μετρήσεων.

Στη νομισματική πολιτική, η εισαγωγή του ηλεκτρονικού χρήματος δημιουργεί ερωτήματα για τον ορισμό των νομισματικών κυκλοφοριών και της σταθερότητας τους. Στη δημοσιονομική πολιτική, το ηλεκτρονικό εμπόριο μπορεί να διευκολύνει την πρόσβαση σε φορολογικούς παραδείσους και έτσι να διαβρώσει τη φορολογική βάση, ενώ μπορεί επίσης να δυσχεράνει τη συλλογή ορισμένων φόρων. Γι' αυτό και είναι απαραίτητη η θέσπιση κανόνων για τη φορολογία του ηλεκτρονικού εμπορίου στο πλαίσιο διεθνών συμφωνιών.

Η δημιουργία νέων επιχειρήσεων βασισμένων στις νέες τεχνολογίες και η προώθηση της επιχειρηματικότητας γενικότερα αποτελούν κλειδιά για την ανανέωση του βιομηχανικού ιστού. Στις χώρες πρωτοπόρους στην πορεία για την ΚτΠ, η πλειοψηφία των νέων προϊόντων και υπηρεσιών και των νέων θέσεων απασχόλησης δημιουργούνται από νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες. Η είσοδος νέων εταιριών στην αγορά είναι στο επίκεντρο των δυναμικών και ανταγωνιστικών οικονομιών.

Προκειμένου οι επιχειρήσεις να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται στην ΚτΠ πρέπει να αναθεωρήσουν τις δραστηριότητές τους και να τις προσαρμόσουν στις νέες ευρείες γνωστικές δυνατότητες. Οι ΤΠΕ μειώνουν

το χρόνο του κύκλου παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών, βελτιώνουν την ποιότητα και τη χρονική απόκριση, προκαλούν νέους τρόπους προώθησης των προϊόντων και εξυπηρέτησης των πελατών.

Οι τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας μεταβάλλουν με διάφορους τρόπους τη φύση της εργασίας: τα πληροφορικά συστήματα και τα δίκτυα επικοινωνιών καθιστούν την εργασία ανεξάρτητη από χρονικές και τοπικές παραμέτρους, ενώ οι αλλαγές των επιχειρηματικών πρακτικών ακυρώνουν σε μεγάλο βαθμό την έννοια των σταθερών εργασιακών καθηκόντων. Οι δύο αυτοί παράγοντες επηρεάζουν με τη σειρά τους τη συγκρότηση των θεσμών του εργασιακού βίου, όπως των συστημάτων οικονομικής ανταμοιβής και των τρόπων προστασίας της απασχόλησης.

Ένα νέο σύστημα απασχόλησης υπάρχει σήμερα. Το σύστημα απασχόλησης που βασιζόταν στη μαζική παραγωγή με ένα μόνο επαγγελματικό προσόν, δεν υπάρχει πλέον. Στην ψηφιακή εποχή, η γνώση διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην αναμόρφωση και στην οργάνωση της εργασίας, δημιουργώντας μια οικονομία βασισμένη στα επαγγελματικά προσόντα και την προσαρμοστικότητα.

Η υψηλή και έμμονη ανεργία και η κοινωνική πόλωση σε πολλές χώρες σήμερα είναι ενδεικτικές της αποτυχίας προσαρμογής στις συνεχείς διαρθρωτικές αλλαγές. Όσο αυξάνεται το κατώφλι δεξιοτήτων για τις θέσεις εργασίας, όσο οι θέσεις εργασίας για εργαζομένους με χαμηλή ειδίκευση γίνονται σπανιότερες, όσο τα ποσοστά ανεργίας των νέων παραμένουν υψηλά και διευρύνονται οι διαφορές αποδοχών ανάλογα με την εκπαίδευση, τόσο γίνεται αναγκαία η προσαρμοστικότητα.

Παράλληλα, η καθαρή αύξηση σε θέσεις εργασίας είναι μεγαλύτερη στις χώρες που έχουν επενδύσει περισσότερο στην εφαρμογή νέων τεχνολογιών και την ανάπτυξη ανθρωπίνου δυναμικού με νέες δεξιότητες, ικανό να αντεπεξέλθει στη νέα ζήτηση και τις εργασιακές θέσεις που δημιουργούνται από τις εφαρμογές νέων τεχνολογιών σε όλο και περισσότερους τομείς της οικονομίας.

Η «πολιτισμική βιομηχανία» στην Ευρώπη. Ο πολιτισμός και οι διάφοροι τομείς της καλούμενης «πολιτισμικής βιομηχανίας» έχουν μεγάλο οικονομικό και

κοινωνικό βάρος στην Ευρώπη. Στο σύνολο των σχετικών δραστηριοτήτων συμπεριλαμβάνονται εκτός από δραστηριότητες σχετικές με την πολιτιστική κληρονομιά και τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία, δραστηριότητες όπως η μουσική βιομηχανία, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η οπτικοακουστική βιομηχανία, η λογοτεχνία και η εκδοτική βιομηχανία. Με μια φράση «η βιομηχανία του περιεχομένου».

Όλες αυτές οι πολύ δυναμικές, τόσο στον τομέα της δημιουργίας όσο και στον τομέα των υπηρεσιών, δραστηριότητες παρέχουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα στο πλαίσιο του παγκόσμιου ανταγωνισμού και αποτελούν πηγή πολιτιστικού πλούτου και διαφοροποίησης.

Νέοι τρόποι προσέγγισης του πολιτισμού. Η επανάσταση στην πληροφορική και τις τηλεπικοινωνίες η οποία μας μεταφέρει με υψηλή ταχύτητα στην ΚΤΠ, μεταλλάσσει τη δομή και το περιεχόμενο αυτής της «πολιτιστικής βιομηχανίας» δίνοντας νέες δυνατότητες καλλιτεχνικής δημιουργίας και επικοινωνίας με νέα μέσα. Η αυξανόμενη χρήση των τεχνολογιών πληροφόρησης με τη χρήση πολυμέσων επιδρά όλο ένα και περισσότερο στον τρόπο που οι άνθρωποι προσεγγίζουν, αντιλαμβάνονται και κατανοούν το πολιτιστικό περιεχόμενο.

Τα σύγχρονα τεχνολογικά επιτεύγματα αναμένεται να επαναπροσδιορίσουν τον παραδοσιακό ρόλο των μουσείων και των φορέων που διαχειρίζονται και κατέχουν την πολιτιστική κληρονομιά σε ότι αφορά την τεκμηρίωση, στην παρουσίαση και στην προβολή της στο ευρύ κοινό.

Νέα πολιτιστικά προϊόντα και αγορές. Η παραγωγή πολιτιστικού περιεχομένου σε μορφή πολυμέσων θα δημιουργήσει νέα προϊόντα και νέες αγορές τόσο στην Ευρώπη όσο και στον υπόλοιπο κόσμο και κατά συνέπεια θα έχει αντίκτυπο και στην αγορά εργασίας σε τομείς όπου η προβολή του Πολιτισμού αποτελεί κρίκο της αλυσίδας παραγωγής (όπως ο τουρισμός, η εκπαίδευση, ή οι εκθέσεις).

Σύμφωνα με την πρόσφατη έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτιμάται ότι το 20% των Ευρωπαίων εκδηλώνει έντονο ενδιαφέρον για την πρόσβαση μέσω

δικτύου στην πολιτιστική κληρονομιά. Η αγορά που δημιουργείται μόνο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μόνο για την απλή πρόσβαση στις συλλογές αντικειμένων της πολιτιστικής κληρονομιάς, με προοπτική πενταετίας, υπολογίζεται ότι θα ανέρχεται στο ποσό των 2 δις ετησίως.

4.2 Η Ελληνική οικονομία και οι προκλήσεις της ΚτΠ

Στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα, η Κοινωνία της Πληροφορίας (ΚτΠ) δημιουργεί νέα δεδομένα και νέες ευκαιρίες για ανάπτυξη, ευημερία και ποιότητα ζωής. Η ανάπτυξη της βασίζεται στη ραγδαία εξέλιξη των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας, οι τεχνολογίες αυτές αποτελούν ουσιαστικό εργαλείο για ανοιχτή και αποτελεσματική διακυβέρνηση και για την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών στον πολίτη. Παράλληλα δημιουργούν μια νέα οικονομία βασισμένη στη γνώση και αναβαθμίζουν το ρόλο του ανθρώπινου δυναμικού.

Η νέα χιλιετία βρίσκει τη χώρα μας αντιμέτωπη με ριζικές αλλαγές στη διεθνή οικονομία. Η βιομηχανική εποχή βαίνει προς το τέλος της, και μαζί της τείνει να μειώνεται και ο κεντρικός ρόλος της βαριάς βιομηχανίας και η πρωτεύουσα σημασία του φτηνού ανειδίκευτου δυναμικού. Η γνώση, οι δεξιότητες, η τεχνολογία, η ευελιξία στην παραγωγή και η προσφορά νέων υπηρεσιών αναγνωρίζονται ως βασικοί μοχλοί της παραγωγικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης.

Οι νέες τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας είναι πια κομμάτι της καθημερινότητας. Τις χρησιμοποιούμε κάθε φορά που χρησιμοποιούμε κινητό

τηλέφωνο ή πιστωτική κάρτα, όταν στο ταμείο του σούπερ μάρκετ «σαρώνονται» οι κωδικοί των προϊόντων που αγοράσαμε, ή όταν χρησιμοποιούμε ένα από τα χιλιάδες προϊόντα και υπηρεσίες που ενσωματώνουν ή βασίζονται στις νέες τεχνολογίες. Με περισσότερο ή λιγότερο ορατό τρόπο, οι τεχνολογίες αυτές αλλάζουν το πώς ζούμε, δουλεύουμε, διασκεδάζουμε, μαθαίνουμε και συναναστρεφόμαστε.

Η ραγδαία εξέλιξη αυτών των νέων τεχνολογιών, η ευρεία τους διάχυση σε όλη την οικονομία και η ενσωμάτωση τους σε όλες σχεδόν τις διαστάσεις της καθημερινής ζωής χτίζουν μια παγκόσμια Κοινωνία της Πληροφορίας με νέα δεδομένα και νέες ευκαιρίες για την ανάπτυξη, την απασχόληση, την ευημερία και την ποιότητα ζωής των Ελλήνων. Μέλημα της πολιτείας είναι η νέα αυτή κοινωνία που διαμορφώνεται να είναι μια κοινωνία για όλους.

Μια κοινωνία και μια οικονομία στην οποία οι τρεις παραδοσιακοί συντελεστές της παραγωγής αντικαθίστανται με επιταχυνόμενους ρυθμούς από ένα τέταρτο, την πληροφορία, όταν η διακίνηση και η διαχείριση του καθίστανται σταδιακά οι σημαντικότερες πλουτοπαραγωγικές δραστηριότητες, δικαιολογημένα ίσως περιγράφεται ως κοινωνία της πληροφορίας.

Στην ψηφιακή εποχή, ο οικονομικός ανταγωνισμός είναι βασισμένος στην τεχνολογία και τη γνώση. Με τη διάδοση των νέων τεχνολογιών και την παγκοσμιοποίηση, οι βιομηχανικές οικονομίες μεταμορφώνονται σε οικονομίες που στηρίζονται ευθέως στην παραγωγή, διανομή και χρήση της γνώσης και της πληροφορίας, με νέους μεθόδους, παραγωγής και τύπους κατανάλωσης. Η μορφή των νέων τεχνολογιών δίνει νέες δυνατότητες και ευκαιρίες ισότιμης συμμετοχής στην παγκόσμια αγορά σε μικρότερες χώρες όπως η Ελλάδα.

Οι νέες τεχνολογίες αλλάζουν τις δομές της εργασίας, δημιουργώντας απαιτήσεις για νέες δεξιότητες, και νέους τρόπους εργασίας όπως η τηλεεργασία. Η σώρευση και αποδοτική κατανομή της γνώσης αναγνωρίζονται πλέον ως ο κυρίως μοχλός αύξησης της παραγωγικότητας και του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης. Στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνεται, η προσαρμοστικότητα στην αλλαγή και οι ευέλικτες δομές στην απασχόληση είναι πρωταρχικής σημασίας για

οικονομική απόδοση και ανταγωνιστικότητα. Ταυτόχρονα, η έμφαση στη γνώση και τις δεξιότητες δημιουργεί την ανάγκη συνεχούς δια βίου μάθησης και επιβάλλει αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα και στα συστήματα κατάρτισης.

Για την προώθηση της Κοινωνία της Πληροφορίας στην Ελλάδα με τρόπο συνεκτικό και ολοκληρωμένο, προτείνεται ένα ξεχωριστό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Κοινωνία της Πληροφορίας (ΕΠΚτΠ) στο πλαίσιο του 3^{ου} ΚΠΣ. Το ΕΠΚτΠ έχει καινοτόμο και οριζόντιο χαρακτήρα, διαπερνώντας διαφορετικές κυβερνητικές υπηρεσίες. Αποτελεί σύνολο ολοκληρωμένων και συμπληρωματικών παρεμβάσεων σε διάφορους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής έτσι ώστε να μπορέσουν να λειτουργήσουν καταλυτικά για την ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας στην Ελλάδα. Στόχος του είναι να εφαρμοστούν τα σημαντικότερα σημεία της Λευκής Βίβλου της ελληνικής κυβέρνησης με τίτλο «Η Ελλάδα στην Κοινωνία της Πληροφορίας: Στρατηγική και δράσεις » του 1999 και, παράλληλα, να επιτευχθούν οι στόχοι που τέθηκαν στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας e-Europe και του Σχεδίου Δράσης e-Europe 2002 που εγκρίθηκε στο Συμβούλιο Κορυφής του Φέιρε τον Ιούνιο 2000.

Συνολικά, προτείνεται να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο του ΕΠΚτΠ περισσότερα από 2,2 δις. ευρώ δημόσιας χρηματοδότησης για την προσεχή επταετία, ένα επίπεδο δαπάνης ανάλογο με εκείνα των πλέον φιλόδοξων περιοχών της Β. Ευρώπης στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο. Η ουσιαστική αξιοποίηση ενός παρόμοιου ποσού αποτελεί σημαντική πρόκληση. Είναι εντούτοις, βέβαιο ότι απαιτούνται αποφασιστικές ενέργειες, νέοι μηχανισμοί υλοποίησης παρεμβάσεων και αξιοποίηση όλης της υπάρχουσας τεχνογνωσίας, συμπεριλαμβανομένης και της συνεργασίας με διοικήσεις άλλων Κρατών – Μελών, προκειμένου να μειωθεί η απόσταση που χωρίζει την Ελλάδα από τα υπόλοιπα Κράτη-Μέλη της Ε.Ε. όσον αφορά τις εφαρμογές για την Κοινωνία της Πληροφορίας. Ανώτερος στόχος είναι να αποτελέσει το ΕΠΚτΠ πρότυπο για το σχεδιασμό και την υλοποίηση μια νέας γενιάς παρεμβάσεων στη Δημόσια Διοίκηση.

Βασικός στόχος των νέων τεχνολογιών στην Κοινωνία της Πληροφορίας είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής. Οι εφαρμογές πληροφορικής και επικοινωνιών δίνουν τη δυνατότητα καλύτερων υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας (με μεγαλύτερη πρόσβαση στην ιατρική γνώση και εξειδίκευση), μεγαλύτερης ασφάλειας και πάταξης της εγκληματικότητας, καλύτερων και ασφαλέστερων μεταφορών, διαφύλαξης του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, της γλώσσας και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Σε σύγκριση με άλλες ανεπτυγμένες χώρες, η Ελλάδα υστερεί στην πορεία για την Κοινωνία της Πληροφορίας για να συμμετάσχει ενεργά και ισότιμα στη νέα ψηφιακή εποχή χρειάζεται σημαντική προσπάθεια. Το στοιχείο είναι μεγάλο: η αδράνεια, η έλλειψη των κατάλληλων πρωτοβουλιών και της προετοιμασίας για τα δεδομένα της νέας κοινωνίας που διαμορφώνεται θα έχουν σαν κόστος την περιθωριοποίηση από το ευρωπαϊκό και το παγκόσμιο γίγνεσθαι.

Στην Ελλάδα η χρήση πληροφοριών και επικοινωνιακών συστημάτων στην εργασία και το σπίτι εξακολουθεί να είναι πολύ περιορισμένη. Η δομή της οικονομίας σε μεγάλο βαθμό παραμένει παραδοσιακά προσκολλημένη στη μεταποίηση και τις υπηρεσίες με χαμηλό ποσοστό διάχυσης νέων τεχνολογιών και έναν σχετικά μικρό κλάδο πληροφορικής και επικοινωνιών. Ο δημόσιος τομέας χαρακτηρίζεται από ακατάλληλες δομές και ανεπαρκή στελέχωση, παράγοντες που εμποδίζουν την επιτυχή εισαγωγή και αφομοίωση νέων τεχνολογιών. Τέλος, υποδομή επικοινωνιών παρά τις μεγάλες προσπάθειες που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια παραμένει ανεπαρκής.

Παράλληλα, όμως, σήμερα στη χώρα μας παρατηρείται μεγάλη κινητικότητα και πλήθος πρωτοβουλιών από το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

Στην ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας κύριο ρόλο θα διαδραματίσει ο ιδιωτικός τομέας και οι μηχανισμοί της αγοράς. Ο ρόλος του κράτους παραμένει σημαντικός αλλά επικεντρώνεται στην προώθηση προσαρμογών στην οικονομία και την κοινωνία, στην επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό, καθώς και στη διαφύλαξη των δικαιωμάτων των πολιτών στην ψηφιακή εποχή. Καθοριστικό ρόλο στην επιτυχημένη εφαρμογή του Ε.Π. θα

διαδραματίσουν, επίσης νέοι τρόποι συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, καθώς και η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στη διαμόρφωση της Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Στον ιδιωτικό τομέα και την ερευνητική κοινότητα η ίδρυση και ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων εστιασμένων στις νέες τεχνολογίες, το σημαντικό ερευνητικό έργο και η σταθερή διάχυση και αποδοχή πολλών νέων τεχνολογιών από τους καταναλωτές είναι σημάδια μιας νέας δυναμικής. Στον δημόσιο τομέα έχει πλέον δρομολογηθεί σειρά έργων που όταν ολοκληρωθούν θα αλλάξουν όλη τη λειτουργία του κράτους ενώ έχουν μπει οι βάσεις ώστε η πολιτεία να μπορέσει να ασκήσει το ρυθμιστικό και νομοθετικό της ρόλο.

Από την πλευρά του δημόσιου τομέα, για την υλοποίηση της Ελληνικής στρατηγικής για την Κοινωνία της Πληροφορίας, προβλέποντας παρεμβάσεις οργανωτικές (αναδιοργάνωση υπηρεσιών πληροφορικής στο δημόσιο τομέα, βελτίωση του νομικού πλαισίου για δημόσια έργα πληροφορικής), ρυθμιστικές (ενίσχυση των κανονιστικών οργάνων, επανεξέταση μηχανισμών στήριξης, βελτίωση των διαδικασιών αξιολόγησης), αλλά και παρεμβάσεις για επιτελικό σχεδιασμό και παρακολούθηση.

Παράλληλα, με την προσαρμογή αυτή του δημοσίου τομέα στα νέα δεδομένα, είναι απαραίτητη και η αντίστοιχη προετοιμασία και προσαρμογή του ιδιωτικού τομέα. Οι κλάδοι της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών θα κληθούν να υλοποιήσουν πρωτόγνωρες δράσεις με την παραγωγή νέων προϊόντων και την προσφορά νέων υπηρεσιών βασισμένων στις τεχνολογίες δικτύου. Ταυτόχρονα, η ανταγωνιστικότητα των Ελληνικών επιχειρήσεων και η δημιουργία πλούτου αλλά και θέσεων εργασίας θα εξαρτηθεί από την ικανότητά τους να επενδύσουν σε ανθρώπους όσο και σε τεχνολογίες, να αφομοιώσουν τις νέες πρακτικές που συνδυάζουν τεχνολογική πρόοδο με μεταρρύθμιση στον τρόπο δουλειάς.

Η χώρα μας βρίσκεται σήμερα σε μια από τις σπάνιες στιγμές μας θα σημάνουν την περιθωριοποίησή μας ή την ισότιμη συμμετοχή μας στη νέα εποχή που δημιουργείται ταχύτατα. Στην Κοινωνία της Πληροφορίας που

διαμορφώνεται, η Ελλάδα έχει μια μοναδική ευκαιρία να αναβαθμίσει τη θέση της στην παγκόσμια οικονομία και να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των πολιτών της. Η επιτυχία εξαρτάται από εμάς.

Η πορεία για την Κοινωνία της Πληροφορίας αποτελεί μια συνεχή δυναμική αλλαγή οικονομικών και κοινωνικών δομών, πολιτικών αλλά και συνηθειών. Για να επιτευχθεί χρειάζεται σειρά μέτρων και τολμηρών παρεμβάσεων από την πλευρά της πολιτείας, νέες πρωτοβουλίες από τον ιδιωτικό τομέα και την ερευνητική κοινότητα, και ενεργή συμμετοχή από όλους τους πολίτες.

Η εξειδίκευση της στρατηγικής και των δράσεων για την Κοινωνία της Πληροφορίας προϋποθέτει τη διαμόρφωση μια συνολικής αντίληψης για τη σημερινή κατάσταση στον τομέα αυτό. Παρά τις εγγενείς δυσκολίες για την ποσοτική εκτίμηση ενός πολυδιάστατου φαινομένου, είναι σαφές ότι απαιτούνται αποφασιστικές ενέργειες για να μειωθεί η απόσταση που χωρίζει σήμερα την Ελλάδα από τα υπόλοιπα Κράτη – Μέλη της Ε.Ε. όσον αφορά τις εφαρμογές για την Κοινωνία της Πληροφορίας.

Οι συνολικές δαπάνες σε Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας αποτελούν τον πιο διαδεδομένο δείκτη ανάπτυξης της ΚτΠ. Οι δαπάνες αυτές αντιπροσώπευσαν στην Ελλάδα το 1998 περίπου το 4% του ΑΕΠ το 1992. Παρά την αύξηση της τάξης του 16% κάθε χρόνο, οι δαπάνες για Τεχνολογία Πληροφορία και Επικοινωνία (τηλεπικοινωνίες, υλικό, λογισμικό, υπηρεσίες πληροφορικής, κ.λ.π.) εξακολουθούν να παραμένουν στο χαμηλότερο επίπεδο στην Ε.Ε. όπου ο μέσος όρος είναι 6% του ΑΕΠ. Το χαμηλότερο αυτό ποσοστό είναι εμφανές και στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών (Η/Υ). Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία 1999 μόλις 12 στους 100 Έλληνες κάνουν χρήση Η/Υ, ενώ ο αντίστοιχος Κοινοτικός μέσος όρος ήταν 31%.

Τα τελευταία χρόνια το εύρος, η ποιότητα και το κόστος των τηλεπικοινωνιακών υποδομών και υπηρεσιών στην Ελλάδα έχει βελτιωθεί σημαντικά. Το ποσοστό ψηφιακοποίησης του δικτύου έχει αυξηθεί στο 95% για τα αστικά κέντρα και 74 % για το σύνολο της χώρας, ενώ η ποιότητα των

υπηρεσιών παρουσιάζει αλματώδη βελτίωση. Το κόστος των υπηρεσιών για τις επιχειρήσεις παραμένει υψηλό, ενώ είναι χαμηλό για τον καταναλωτή. Η ταχεία ολοκλήρωση της απελευθέρωσης της αγοράς θα οδηγήσει σε σημαντικές μειώσεις του μέσου κόστους και σε περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας και του εύρους των προσφερομένων υπηρεσιών.

Η εξάπλωση του Internet αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας, αλλά και για συγκεκριμένες εφαρμογές όπως το ηλεκτρονικό εμπόριο. Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία το 5% του πληθυσμού στην Ελλάδα έχει σήμερα πρόσβαση στο Internet και ο αριθμός των χρηστών παρουσιάζει αλματώδη αύξηση κάθε χρόνο. Όσον αφορά την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, η Ελλάδα υστερεί στη δημιουργία της κατάλληλης υποδομής, καθότι ο μέσος όρος ασφαλών Web servers ανά 100,000 κατοίκους είναι 0,1 (έναντι μ.ο 0,8 για την Ε.Ε).

Οι πιο δραστικές αλλαγές που επιφέρουν οι νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών είναι στην οικονομία. Σε σύγκριση με άλλες οικονομίες ανεπτυγμένων χωρών, η δομή της Ελληνικής οικονομίας παραμένει σε μεγάλο βαθμό παραδοσιακή στη μεταποίηση και τις υπηρεσίες, με ανεπαρκή έρευνα και επενδύσεις σε νέα προϊόντα και διαδικασίες παραγωγής, χαμηλό ποσοστό διάχυσης νέων τεχνολογιών, και ένα σχετικά μικρό κλάδο πληροφορικής και επικοινωνιών. Όλοι αυτοί είναι παράγοντες ανασταλτικοί για την αναπτυξιακή διαδικασία. Ο επιτυχής εκσυγχρονισμός του βιομηχανικού ιστού περιπλέκεται και από τον γεωγραφικό κατακερματισμό της χώρας από μια ανάπτυξη βασισμένη σε βιομηχανικές "μονοκαλλιέργειες" σε αρκετούς ευάλωτους τομείς και περιοχές.

Η συνεισφορά των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας στην αναπτυξιακή διαδικασία εξαρτάται τόσο από την εξέλιξη των ίδιων κλάδων πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών όσο και από τη διάχυση αυτών σε όλη την οικονομία. Σε γενικές γραμμές, η Ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται από αρκετούς ανασταλτικούς παράγοντες: χαμηλό ποσοστό διάχυσης νέων τεχνολογιών, μικρό μερίδιο ειδικευμένων στο σύνολο των εργαζομένων, εξαγωγική εξειδίκευση σε προϊόντα ευάλωτα στον έντονο ανταγωνισμό, αγορά

κεφαλαίου που παρέχει ανεπαρκή χρηματοδότηση νέων επενδυτικών πρωτοβουλιών, υψηλό μη-εργασιακό κόστος και ελάχιστα παραδείγματα ανάπτυξης νέων μορφών εργασίας. Παράλληλα όμως, η ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων εστιασμένων στις νέες τεχνολογίες, το ερευνητικό έργο στα πανεπιστήμια και η σταθερή διάχυση και αποδοχή πολλών νέων τεχνολογιών από τους καταναλωτές είναι σημάδια μιας νέας δυναμικής.

Οι δυσλειτουργίες σε κρατικές υπηρεσίες και μηχανισμούς του δημοσίου τομέα στην Ελλάδα αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για τη δημιουργία μιας Κοινωνίας της Πληροφορίας. Ακατάλληλες δομές, γραφειοκρατία, ανεπαρκής στελέχωση, ελλιπής προγραμματισμός και ανυπαρξία απολογισμού εμποδίζουν την επιτυχή εισαγωγή, αφομοίωση και χρήση νέων τεχνολογιών στο δημόσιο τομέα και την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη. Μια σειρά κυβερνητικών πρωτοβουλιών μεταρρύθμισης και εκσυγχρονισμού της λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών έχουν ως στόχο τις πιο αποτελεσματικές διαδικασίες και καλύτερες υπηρεσίες για τον πολίτη και τις επιχειρήσεις. Παράλληλα, το κυβερνητικό πρόγραμμα ιδιωτικοποίησης οργανισμών ή εταιρειών που βρίσκονται σήμερα υπό κρατικό έλεγχο θα έχει σαν αποτέλεσμα την εισαγωγή μεγαλύτερων κινήτρων και δυναμισμού στην προσφορά ορισμένων υπηρεσιών.

Προϋπόθεση για την Κοινωνία της Πληροφόρησης είναι η δημιουργία των απαραίτητων δικτύων επικοινωνίας για την διακίνηση των νέων υπηρεσιών στην ψηφιακή κοινωνία. Είναι κατάλληλων υποδομών τηλεπικοινωνίας σε καθεστώς απελευθέρωσης και με επαρκές και ευέλικτο κανονιστικό πλαίσιο από την πλευρά της πολιτείας. Στα μεγάλα επενδυτικά προγράμματα του ΟΤΕ για την ψηφιοποίηση και αναβάθμιση της τηλεπικοινωνιακής υποδομής της χώρας προστίθενται σήμερα και νέα δίκτυα για συγκεκριμένες κατηγορίες χρηστών (επιχειρήσεις, σχολεία, ερευνητική κοινότητα), όπως και σειρά νέων επικοινωνιακών υπηρεσιών.

Μεγάλες δυνατότητες για αύξηση της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας εμφανίζονται, επίσης, στην δημόσια διοίκηση, στα σχολεία και στους χώρους εργασίας, δυνατότητες που προς το παρόν δεν έχουν

πλήρως ενεργοποιηθεί. Παρά τις σημαντικές προσπάθειες και κεφάλαια που έχουν καταβληθεί, η Ελληνική δημόσια διοίκηση χαρακτηρίζεται σήμερα από μικρό αριθμό εγκατεστημένων συστημάτων, με έμφαση σε διαχειριστικά συστήματα σε βάρος συστημάτων διοικητικής πληροφόρησης και προσφοράς υπηρεσιών προς τον πολίτη. Υπάρχουν περίπου 15 σταθμοί εργασίας ανά 100 υπαλλήλους, ενώ οι κεντρικές υπηρεσίες όλων σχεδόν των υπουργείων και των κρατικών νομικών προσώπων συντηρούν σελίδες στο internet. Ένας αυξανόμενος αριθμός υπαλλήλων έχει πρόσβαση σε ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού με προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης, αλλά αυτές δεν επαρκούν για τις νέες ανάγκες που δημιουργούνται στην Κοινωνία της Πληροφορίας.

Παρά τα αναμφισβήτητα πολλά και περίπλοκα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα στην πορεία για την Κοινωνία της Πληροφορίας, σήμερα στη χώρα μας υπάρχει μεγάλη κινητικότητα και πλήθος πρωτοβουλιών από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Στον ιδιωτικό τομέα και στην ερευνητική κοινότητα η ίδρυση και ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων στις νέες τεχνολογίες, το σημαντικό ερευνητικό έργο και η σταθερή διάχυση και αποδοχή πολλών νέων τεχνολογιών από τους καταναλωτές είναι σημάδια μιας νέας δυναμικής.

Η επανάσταση της πληροφορικής ταιριάζει στην Ελλάδα. Στην ιστορία της χώρας μας, τεχνολογία και πολιτισμός είναι δυο έννοιες που συμβαδίζουν. Ταυτόχρονα, η ίδια η φύση της επανάστασης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας (εντατική σε γνώση, με δυνατότητες ανάπτυξης σε μικρή κλίμακα) δίνουν μια μοναδική ευκαιρία στην Ελλάδα για υπέρβαση. Χαρακτηριστικά των Ελλήνων όπως η ευρηματικότητα, η διάθεση για ρίσκο και εξεύρεση λύσεων και η προσέγγιση των προβλημάτων με βάση τον πειραματισμό, βοηθούν επίσης σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Η σημερινή συγκυρία, με την ένταξη στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση και την Ευρωπαϊκή ενοποίηση, ανοίγει μια νέα προοπτική. Την ευκαιρία αυτή πρέπει να την εκμεταλλευθούμε με κάθε τρόπο, γιατί στη νέα κατανομή ρόλων της Κοινωνίας της Πληροφορίας, τα μεγαλύτερα οφέλη θα έχουν οι

κοινωνίες που θα πετύχουν πρώτες να αξιοποιήσουν τα νέα εργαλεία παραγωγής για να βελτιώσουν την ζωή των πολιτών τους και τη θέση τους στο διεθνές οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον.

Το αυξημένο ενδιαφέρον για θέματα Κοινωνίας της Πληροφορίας στην Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο μεταφράζεται σε σημαντικές πολιτικές πρωτοβουλίες σε επιμέρους θέματα (π.χ. ηλεκτρονικό εμπόριο, δικαιώματα του πολίτη, απελευθέρωση τηλεπικοινωνιών) αλλά και σε γενικότερα κείμενα πολιτικής που σηματοδοτούν στο υψηλότερο δυνατό πολιτικό επίπεδο την σημασία που δίνεται στην προετοιμασία για την Κοινωνία, όπως η πρωτοβουλία για τη δημιουργία των "Υπέρ – λεωφόρων της Πληροφορίας" (*information Super – Highways*) του αντιπροέδρου των ΗΠΑ το 1993, το Ιαπωνικό πρόγραμμα ανάπτυξης των "Λεωφόρων της Πληροφόρησης", η Λευκή Βίβλος για την "Ανάπτυξη, Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση" της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η "Έκθεση Bangemann", το Ευρωπαϊκό *information Society Forum*, κείμενα της Γαλλίας, Αυστρίας, Πορτογαλίας, κ.λ.π.

Στην Ελλάδα το πρώτο σχετικό κείμενο στρατηγικού χαρακτήρα παρουσιάστηκε το χειμώνα του 1995 από τον τότε Υπουργό Βιομηχανίας κ. Κ. Σημίτη. Από τότε ακολούθησαν και άλλα κείμενα που περιγράφουν δράσεις προς την Κοινωνία της Πληροφορίας, όπως αυτά του *Forum* Επικοινωνιών που ιδρύθηκε και λειτουργεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών.

Πέρα από την ανάπτυξη των κλάδων πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών, οι θετικές επιπτώσεις των νέων τεχνολογιών στην παραγωγικότητα στην ανταγωνιστικότητα, στα εισοδήματα και στην απασχόληση, εξαρτώνται από τη διάχυση και αφομοίωση των τεχνολογιών αυτών στον παραγωγικό ιστό στην μεταποίηση και στις υπηρεσίες.

Όλοι αυτοί είναι παράγοντες για την αναπτυξιακή διαδικασία. Παράλληλα όμως η ίδρυση και ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων εστιασμένων στις νέες τεχνολογίες, οι ρυθμοί ανάπτυξης στην μεταποίηση και στις υπηρεσίες τα τελευταία χρόνια, το ερευνητικό έργο στα πανεπιστήμια και η σταθερή διάχυση

και αποδοχή πολλών νέων τεχνολογιών από τους καταναλωτές είναι σημάδια μιας νέας δυναμικής στη χώρα.

Στην πορεία για την Κοινωνία της Πληροφορίας, η Ελλάδα αντιμετωπίζει μια σειρά από προκλήσεις. Για να μπορέσει η χώρα να καρπωθεί τα οφέλη των εξελίξεων, πρέπει να αντιμετωπιστούν αδυναμίες που εμποδίζουν επενδύσεις και τη δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων. Οι δυσλειτουργίες υπηρεσιών και μηχανισμών πρέπει να ξεπεραστούν, ενώ χρειάζεται ταχύτερη ανάπτυξη τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών σε περιβάλλον πλήρους απελευθέρωσης.

Η Κοινωνία της Πληροφορίας είναι πρωταρχικά κοινωνία της γνώσης και η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου αποτελεί κεντρικό άξονα μιας στρατηγικής παρεμβάσεων. Τα χαμηλά ποσοστά εργατικού δυναμικού με κατάλληλες δεξιότητες, η έλλειψη κινήτρων για μετεκπαίδευση και συνεχή μάθηση πρέπει να αντιμετωπιστούν. Προτεραιότητα, επίσης, είναι η προσαρμογή των παιδαγωγικών υποδομών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης στα νέα δεδομένα.

Στη σημερινή συγκυρία, που χαρακτηρίζεται από την ένταξη της Ελλάδας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση και την Ευρωπαϊκή ενοποίηση γενικότερα, έχει διαμορφωθεί μια συνολική στρατηγική με συγκεκριμένους στόχους και διαδικασίες εφαρμογής. Αυτή η στρατηγική στηρίζεται πάνω σε μερικές βασικές αρχές:

1. **Καινοτομία και επιχειρηματικές πρωτοβουλίες:** Η Κοινωνία της Πληροφορίας θα αναπτυχθεί στηριζόμενη στους μηχανισμούς της αγοράς και το θεσμικό πλαίσιο πρέπει να διευκολύνει τις νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και την καινοτομία.
2. **Δημοκρατία και ατομικές ελευθερίες:** Η Κοινωνία της Πληροφορίας πρέπει να ενισχύει τις δημοκρατικές διαδικασίες και να διαφυλάσσει τα δικαιώματα των πολιτών
3. **Ίσες ευκαιρίες και αλληλεγγύη:** Η Κοινωνία της Πληροφορίας πρέπει να δίνει σε όλους τους πολίτες πρόσβαση στις ευκαιρίες, τη γνώση και

τις αγορές που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες και να είναι αλληλεγγύη σε όσους δεν καταφέρουν να ενταχθούν.

Οι **γενικοί στρατηγικοί** στόχοι είναι δύο:

1^{ος} Εξυπηρέτηση του Πολίτη και Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής.

Αφορά τη βελτίωση της ποιότητας της καθημερινής ζωής του πολίτη μέσα από παρεμβάσεις σε μια σειρά από κρίσιμους τομείς, όπως η Δημόσια Διοίκηση, η υγεία, οι μεταφορές και το περιβάλλον. Οι παρεμβάσεις αφορούν, κυρίως, στην ένταξη σε παραγωγική λειτουργία στους παραπάνω τομείς ολοκληρωμένων συστημάτων πληροφορικής και επικοινωνιών, που θα συμβάλλουν στη βελτίωση των προσφερομένων υπηρεσιών.

2^{ος} Ανάπτυξη και Ανθρώπινο Δυναμικό.

Αφορά τη δημιουργία συνθηκών κατάλληλων για την ενίσχυση μιας διαδικασίας οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης όπου η τεχνολογία και η γνώση αποτελούν τον κύριο μοχλό αύξησης της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, των εισοδημάτων, της απασχόλησης και της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού. Ενέχει δράσεις για την ανάπτυξη των υποδομών τηλεπικοινωνιών, την ενίσχυση της οικονομικής μηχανής και της απασχόλησης με την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών, τη δημιουργία ενός συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης προσαρμοσμένου στις ανάγκες του 21^{ου} αιώνα, καθώς και την προβολή του ελληνικού πολιτισμού.

Για την επίτευξη των δυο γενικών στόχων υπάρχει μια σειρά από **ειδικούς στόχους** :

1. **Παιδεία και πολιτισμός** : Εξοπλισμός, δικτύωση, κατάρτιση εκπαιδευτικών και ψηφιακό περιεχόμενο για τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού συστήματος για τον 21^ο αιώνα, χρήση νέων τεχνολογιών για τεκμηρίωση και προβολή του ελληνικού πολιτισμού.
2. **Εξυπηρέτηση του πολίτη και βελτίωση της ποιότητα ζωής** : Χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας για καλύτερη

εξυπηρέτηση του πολίτη σε κρίσιμους τομείς της Δημόσιας Διοίκησης, βελτίωση της ποιότητας ζωής με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην υγεία και την πρόνοια, στο περιβάλλον και στις μεταφορές.

3. **Ανάπτυξη και απασχόληση στην ψηφιακή οικονομία** : Δημιουργία συνθηκών για τη μετάβαση στη νέα οικονομία, με την προώθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου, της ηλεκτρονικής επιχειρηματικότητας, της έρευνας και της διασύνδεσης της με την παραγωγή, της κατάρτισης στις νέες τεχνολογίες, της απασχόλησης και της τηλε-εργασίας.
4. **Επικοινωνίες** :Στήριξη της διαδικασίας απελευθέρωσης της αγοράς, δράσεις ανάπτυξης της τηλεπικοινωνιακής υποδομής σε απομακρυσμένες περιοχές για παροχή προηγμένων υπηρεσιών σε χαμηλό κόστος και σημείων πρόσβασης για τους πολίτες.

Ο πρώτος άξονας είναι η προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος στις απαιτήσεις της ψηφιακής εποχής και να επιτευχθεί αυξημένη χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση, η δικτύωση σχολείων, πανεπιστημίων και ακαδημαϊκής κοινότητας, κατάρτιση εκπαιδευτικών και μαθητών, καθώς και ανάπτυξη ψηφιακού εκπαιδευτικού περιεχομένου.

Στόχος του προγράμματος είναι οι εκπαιδευτικοί να ενημερώνονται συνεχώς για τις νέες τεχνολογίες, να αναπτυχθούν κατάλληλες εφαρμογές εκπαιδευτικών πολυμέσων για την κατάρτιση, να προωθηθεί η πιστοποίηση εφαρμογών εκπαιδευτικού λογισμικού, να δημιουργηθούν διασυνδεδεμένες ψηφιακές βιβλιοθήκες, καθώς και να συσταθούν κέντρα τηλε-εκπαίδευσης για εκπαιδευτικούς και μαθητές.

Ο δεύτερος άξονας προτεραιότητας αφορά στην εξυπηρέτηση του πολίτη και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία, η Δημόσια Διοίκηση έχει την υποχρέωση να παρέχει στους πολίτες και στις επιχειρήσεις υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, σε σύντομο χρόνο και με το μικρότερο δυνατό κόστος. Οι τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας προσφέρουν τα απαραίτητα εργαλεία για την επίτευξη αυτού του σκοπού, ενώ ταυτόχρονα

διευκολύνουν τη λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης σε πλαίσιο διαφάνειας και δημοκρατικής συμμετοχής.

Με βάση το παραπάνω πλαίσιο οι **γενικοί στόχοι** είναι οι εξής :

- 1- Βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων σε πολίτες και επιχειρήσεις υπηρεσιών από τη δημόσια διοίκηση σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
- 2 Υποστήριξη της διαχείρισης των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων και της μετάβασης στο ευρώ σε κάθε επίπεδο
- 3 Στήριξη της αναδιοργάνωσης και των διαρθρωτικών αλλαγών της δημόσιας διοίκησης και ανάπτυξη των δεξιοτήτων των στελεχών της προκειμένου να χειριστούν τις νέες τεχνολογίες.
- 4 Καθιέρωση και υποστήριξη γεωγραφικών και περιβαλλοντικών χαρτογραφικών και διαχειριστικών πληροφοριακών συστημάτων και ενθάρρυνση καινοτομικών πιλοτικών ενεργειών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
- 5 Χρήση τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας για την υποστήριξη της ευρύτερης στρατηγικής παροχής βελτιωμένων υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας σε όλους τους πολίτες, καθώς και για την αναδιοργάνωση της διοίκησης και του προϋπολογισμού στον τομέα της υγείας.
- 6 «Ευφυείς» μεταφορές μέσω της εισαγωγής εφαρμογών τηλεματικής στις χερσαίες, θαλάσσιες και εναέρια μεταφορές.

Ο τρίτος άξονας προτεραιότητας του ΕΠΚτΠ αφορά στη δημιουργία των συνθηκών για την ομαλή μετάβαση της χώρας στα δεδομένα της μεταβιομηχανικής, ψηφιακής, οικονομίας που στηρίζεται στην παραγωγή, διανομή και χρήση γνώσης και πληροφορίας. Στη νέα αυτή οικονομία, η τεχνολογία αποτελεί προϋπόθεση για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και μοχλό αύξησης της παραγωγικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης. Επιφέρει τροποποίηση των παραδοσιακών τρόπων άσκησης της επιχειρηματικής και

οικονομικής δραστηριότητας στον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας.

Με βάση το παραπάνω πλαίσιο, **οι γενικοί στόχοι** του άξονα προτεραιότητας 3 είναι η ενίσχυση της οικονομικής μηχανής και της απασχόλησης με αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, η προώθηση της σύνδεσης του επιστημονικού και τεχνολογικού δυναμικού της χώρας με την παραγωγή και η ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.

Ειδικοί στόχοι του άξονα είναι η βελτίωση του βαθμού ενσωμάτωσης των νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών στις ελληνικές επιχειρήσεις του πρωτογενή, δευτερογενή, τριτογενή τομέα με σκοπό να αναπροσαρμόσουν τις δραστηριότητες τους στις νέες ευρείες γνωστικές δυνατότητες, η βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων που βασίζονται στις υψηλές τεχνολογίες και της δυνατότητας πρόσβασής τους σε κεφάλαια, η προώθηση του ηλεκτρονικού επιχειρείν για την ανάδειξη της Ελλάδας σε ισότιμο και ισχυρό εταίρο του διεθνούς εμπορικού περιβάλλοντος, η δημιουργία μιας κρίσιμης μάζας επιχειρήσεων που θα αξιοποιεί τις νέες τεχνολογίες και η ενθάρρυνση της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων στον τομέα.

Βασικοί στόχοι του άξονα στον τομέα της απασχόλησης είναι: η δημιουργία «περιβάλλοντος» αυξημένων ευκαιριών απασχόλησης για όλους στην κοινωνία της πληροφορίας, στηρίζοντας την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε συνδυασμό με την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών σε αναδυόμενους τομείς της οικονομίας, προάγοντας τις δεξιότητες σε τομείς της κοινωνίας της πληροφορίας και αναπτύσσοντας νέες μεθόδους εργασίας και κατάρτισης.

Ο τέταρτος άξονας προτεραιότητας αφορά την εθνική υποδομή επικοινωνιών και αποτελεί τη σπονδυλική στήλη της κοινωνίας της πληροφορίας. Η ανάπτυξή της θα διασφαλίσει την ταχύτητα, τη φιλικότητα και την οικονομικότητα της αποθήκευσης, διακίνησης και επεξεργασίας της ψηφιακής πληροφορίας, διευκολύνοντας επομένως την ανάπτυξη της ποικιλίας προϊόντων και υπηρεσιών που συνολικά χαρακτηρίζουν την κοινωνία της πληροφορίας.

Σκοπός είναι να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον εκτεταμένης προσφοράς εξελιγμένων τηλεπικοινωνιακών και οπτικοακουστικών υπηρεσιών με χαμηλό κόστος.

Η εξασφάλιση της απαραίτητης υποδομής σε απομακρυσμένες και δυσπρόσιτες περιοχές θα πρέπει να διασφαλιστεί όχι μόνο μέσω των κατάλληλων κανονιστικών ρυθμίσεων που θα συνοδεύουν το ανταγωνισμό σε μια απελευθερωμένη αγορά, αλλά και προωθώντας τη ζήτηση για τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες στις περιοχές αυτές μέσω της πρόσβασης ιδιωτών και επιχειρήσεων σε υποδομή που διατίθεται για χρήση στις δημόσιες υπηρεσίες.

Γενικότερα, οι δράσεις αυτού του άξονα προτεραιότητας θα πρέπει να εφαρμοστούν σε ένα περιβάλλον πλήρους απελευθέρωσης της αγοράς των τηλεπικοινωνιών, ενθάρρυνσης του ανταγωνισμού και τήρησης ανοικτών διαγνωστικών διαδικασιών. Ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στην παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών, χαμηλότερων τιμών και περισσότερου εύρους ζώνης μέσω της εισαγωγής μεγαλύτερου ανταγωνισμού στα τοπικά δίκτυα πρόσβασης. Σκοπός είναι να παρέχονται οι τηλεπικοινωνιακές υποδομές κατά αναλογία των οδικών. Στο πλαίσιο αυτό, και με βάση την πρωτοβουλία e-Europe, ζητείται από τα Κράτη-Μέλη να δεσμευτούν ότι θα αναλάβουν τα κατάλληλα μέτρα που θα εξασφαλίσουν τα ακόλουθα αποτελέσματα έως τις αρχές του 2001:

- 2 Αποδέσμευση των τοπικών βρόχων
- 3 Σημαντική μείωση των τιμολογίων για τις μισθωμένες γραμμές
- 4 Απλοποίηση των διαδικασιών και των απαιτήσεων για την χορήγηση αδειών.

Με σκοπό τη δημιουργία συνθηκών για την παροχή ποιοτικά προηγμένων τηλεπικοινωνιακών και ταχυδρομικών υπηρεσιών, με προσιτό για όλους κόστος σε καθεστώς πλήρους απελευθέρωσης, οι **Γενικοί Στόχοι** του άξονα προτεραιότητας 4 είναι:

- 1 Ολοκλήρωσης και υποδομές για την εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου της απελευθέρωσης και ενίσχυσης του ανταγωνισμού

- 2 Ανάπτυξη της τηλεπικοινωνιακής και ταχυδρομικής υποδομής για την παροχή προηγμένων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, ιδιαίτερα σε περιφερειακό / τοπικό επίπεδο.
- 3 Δημιουργία ανθρώπινου δυναμικού ικανού να χειριστεί τις νέες τεχνολογίες και να τις αξιοποιήσει στο νέο περιβάλλον, που αυτές δημιουργούν.

Η γνώση και η καινοτομία αποτελούν τη βάση της διαμορφούμενης παγκόσμιας κοινωνίας της πληροφορίας και την προϋπόθεση για την ισότιμη συμμετοχή πολιτών και χωρών σε αυτή.

4.3 Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης στην Κοινωνία της Πληροφορίας

4.3.1. Ένα νέο περιβάλλον για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

Όσο και αν οι νέες τεχνολογίες επικοινωνίας διεισδύουν σε ολοένα και περισσότερες πτυχές της καθημερινότητας, το πιο χειροπιαστό δείγμα της ΚτΠ έχουν ήδη αρχίσει να μας χαρίζουν τα ηλεκτρονικά μέσα μαζικής ενημέρωσης. Οι ψηφιακές τεχνολογίες προσφέρουν νέες δυνατότητες για προσφορά ραδιοτηλεοπτικών και άλλων υπηρεσιών. Ο τρόπος και η ίδια η έννοια της ενημέρωσης και της ψυχαγωγίας αλλάζουν με την ανάπτυξη της ψηφιακής συνδρομητικής τηλεόρασης, τον πολλαπλασιασμό των καναλιών και τη δυνατότητα αμφίδρομης επικοινωνίας, και με την εξάπλωση του Ιντερνετ, τις ηλεκτρονικές εφημερίδες και την ανταλλαγή πληροφοριών στο δίκτυο.

Για τον απλό πολίτη η ενημέρωση και η ψυχαγωγία στο ψηφιακό τεχνολογικό περιβάλλον σημαίνει πολλαπλασιασμό των ευκαιριών ικανοποίησης των ιδιαίτερων προτιμήσεών του και υψηλή απόδοση του εξοπλισμού που διαθέτει. Για την πολιτεία όμως μεταφράζεται σε ανάγκη εξισορρόπησης στόχων οι οποίοι συχνά βρίσκονται σε αντιπαράθεση:

1. Επιδίωξη της πολυφωνίας και της ελεύθερης έκφρασης μέσα από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας.
2. Διασφάλιση των δικαιωμάτων των πολιτών και της συνοχής μιας δημοκρατικής κοινωνίας.
3. Η ενθάρρυνση και προστασία της επιχειρηματικότητας στα νέα μέσα.

Η ραδιο-τηλεοπτική ενημέρωση και ψυχαγωγία έχει μαζική απήχηση και τη δυνατότητα να επηρεάζει τις ατομικές συμπεριφορές και να διαμορφώνει έτσι μαζικές καταναλωτικές, πολιτικές και άλλες πρακτικές. Γι' αυτό ανέκαθεν αντιμετωπιζόταν από την καχυποψία, ενώ συχνά στο παρελθόν ο στενός έλεγχος των ραδιοτηλεοπτικών μέσων είχε χρησιμοποιηθεί καταχρηστικά και αντιδημοκρατικά από το κράτος.

Η πολιτεία έχει σαφή ρόλο διαφύλαξης της συνοχής και της πολυφωνίας όπως και προστασίας των μελών της σε μια δημοκρατική κοινωνία. Για το λόγο αυτό η νομοθεσία, και πολλές φορές μάλιστα το ίδιο το Σύνταγμα, ρυθμίζει με αυστηρότητα και λεπτομέρεια τη λειτουργία των ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης και τα υπάγει λιγότερο ή περισσότερο σε άμεσο έλεγχο του κράτους.

Μέχρι πρόσφατα, εκτός από τους λόγους που καθιστούσαν αναγκαία την αυστηρή εποπτεία του ραδιοτηλεοπτικού χώρου από το κράτος υπήρχαν και φυσικοί και τεχνικοί περιορισμοί στην ανάπτυξη ραδιοτηλεοπτικών δραστηριοτήτων, όπως η σπανιότητα των συχνοτήτων και η μικρής κλίμακας

αποδοτικότητα της αναλογικής τεχνολογίας, οι οποίοι έκαναν έντονη την ανάγκη αποτροπής συγκεντρώσεων οικονομικής ισχύος.

Τις επιχειρηματικές δομές της υπάρχουσας ραδιοτηλεοπτικής αγοράς έρχεται να ανατρέψει πλήρως η διείσδυση τεχνολογικών καινοτομιών όπως η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας στην επεξεργασία και μεταφορά του ραδιοτηλεοπτικού σήματος σε συνδυασμό με τεχνικές εφαρμογές κρυπτογράφησης του. Δημιουργούνται έτσι προϋποθέσεις επιχειρηματικής αξιοποίησης των συνήθων τεχνικών μέσων για την παροχή προς το κοινό μίας απέραντης ποικιλίας παράλληλων προγραμμάτων τα οποία θα προσανατολίζονται όχι στον μέσο τηλεθεατή, αλλά σε εξειδικευμένα ακροατήρια με ιδιαίτερες προτιμήσεις.

Η παροχή ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών στρέφεται από τους παραδοσιακούς τρόπους χρηματοδότησής της όπως π.χ. τη διαφήμιση, στην απ' ευθείας εμπορική εκμετάλλευση μικρότερων ή μεγαλύτερων «δεσμών» επί πληρωμή προγραμμάτων (pay T.V.) ή και απλώς ενός και μόνου προγράμματος (pay per view). Η σπουδαιότητα των μεταβολών αυτών δεν έγκειται μόνον στην διάνοιξη νέων επιχειρηματικών οριζόντων αλλά και, κατ'εξοχήν στην πρωτόγνωρη για τον θεατή ακροατή δυνατότητα να καταρτίζει το ατομικό του πρόγραμμα ενημέρωσης και ψυχαγωγίας, εκδηλώνοντας ενεργά τις προτιμήσεις του με τον αντίστοιχο προσανατολισμό της ατομικής του δαπάνης.

Η ίδια η έννοια της κατοχής ενός ραδιοτηλεοπτικού σταθμού περιορίζεται ουσιαστικά σε αυτή της διαχείρισης μιας συνεχούς ροής ραδιοτηλεοπτικού περιεχομένου μεταξύ πολλών άλλων ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων ή νέων υπηρεσιών αμφίδρομης επικοινωνίας (π.χ. πολυμέσων, διαδυσκτίου κ.α.) που προσφέρονται προς το κοινό στο πλαίσιο μιας ψηφιακής «δέσμης».

Οι εξελίξεις στην τεχνολογία πρακτικά σημαίνουν ότι η δραστηριοποίηση στην αγορά ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών δεν εξαρτάται πλέον από την καθ' οποιονδήποτε τρόπο κτήσης του δικαιώματος χρήσης (π.χ.

με χορήγηση κρατικής άδειας) μιας από τις ελάχιστες συχνότητες του διαθέσιμου φάσματος. Σήμερα πια εξαρτάται από τη συνεργασία του προμηθευτή ραδιοτηλεοπτικού περιεχομένου (content provider) με προμηθευτές πρόσβασης (access providers), δηλαδή με φορείς που κατέχουν ή διαχειρίζονται την αναγκαία τεχνολογική υποδομή (υπηρεσίες δικτύου, ψηφιοποίησης, συμπίεσης, πολυπλεξίας και μεταφοράς σήματος) καθώς επίσης και τεχνικές και άλλες εφαρμογές (συστήματα πρόσβασης υπό όρους, παραγωγή και διάθεση συσκευών πρόσβασης, διαχείρισης δικτύων συνδρομητών, ανάπτυξη ηλεκτρονικών οδηγών προγράμματος ή διασύνδεσης εφαρμογών προγράμματος).

Το θεσμικό πλαίσιο της συμβατικής ραδιοτηλεόρασης στην Ελλάδα. Η χώρα μας διαθέτει ήδη από το 1995 ολοκληρωμένο και εναρμονισμένο με την κοινοτική νομοθεσία (Οδηγία Τηλεόραση χωρίς σύνορα, 89/552 και 97/36) θεσμικό πλαίσιο για τη λειτουργία ιδιωτικών ραδιοτηλεοπτικών σταθμών (Ν.2328/1995).

Το θεσμικό αυτό πλαίσιο θεμελιώνεται στο αίτημα για νομιμότητα και διαφάνεια στη λειτουργία των ραδιοτηλεοπτικών και άλλων συναφών επιχειρήσεων, στα αιτήματα για σεβασμό της αξιοπρέπειας του θεατή/ακροατή, για προστασία των ανηλίκων και για διασφάλιση της πολιτικής και πολιτιστικής πολυφωνίας καθώς και στην εποπτεία της τήρησης των εγγυήσεων αυτών από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ).

4.3.2 Απελευθέρωση και ανάγκη αναδιάρθρωσης των μηχανισμών ελέγχου της αγοράς.

Οι επιπτώσεις της απελευθέρωσης της αγοράς ψηφιακών τηλεοπτικών υπηρεσιών. Δεν είναι λίγοι αυτοί που ισχυρίζονται ότι η «απελευθέρωση» της αγοράς ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών από τα τεχνολογικά της «δεσμά» χάρη στην είσοδο των νέων τεχνολογιών θα πρέπει να συνοδευτεί και από μια αντίστοιχη πλήρη «απελευθέρωση» της από τα παλαιά της θεσμικά δεσμά. Είναι ωστόσο αμφίβολο αν η θεσμική «απελευθέρωση» των ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών θα ήταν σε θέση να εξασφαλίσει, χάρη στους αυτοματισμούς της αγοράς, την ικανοποίηση των προτιμήσεων των θεατών λαμβάνοντας υπόψη τη δυσκολία που παρουσιάζει η εναρμόνιση της ακώλυτης επιχειρηματικής δραστηριότητας με την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, την πολιτιστική πολυμέρεια και την ίδια την δημοκρατική πολυφωνία.

Το πρόβλημα της διάρθρωσης των νέων αγορών ψηφιακών τηλεοπτικών υπηρεσιών είναι μεγάλο. Μολονότι η διείσδυση των νέων τεχνολογιών παρέχει την ευκαιρία κερδοφόρου δραστηριοποίησης μικρών επιχειρήσεων τεχνολογικής αιχμής για παροχή πρόσβασης ή για παροχή εξειδικευμένου περιεχομένου, τόσο η αγορά παροχής πρόσβασης όσο και η αγορά περιεχομένου εμφανίζουν διεθνώς ιδιαίτερα έντονες τάσεις οριζόντιας και κάθετης-συγκέντρωσης.

Από την πλευρά της παροχής περιεχομένου επιχειρηματικοί κολοσσοί αποκτούν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας μεγάλων πακέτων ψυχαγωγικών παραγωγών ιδιαίτερης αποδοτικότητας (π.χ. παραγωγές ΗΠΑ) ή τα δικαιώματα μετάδοσης σημαντικών αθλητικών γεγονότων εξασφαλίζοντας έτσι και τον έλεγχο των επιμέρους τηλεοπτικών σταθμών. Παράλληλα ισχυρά επιχειρηματικά σύνολα που δραστηριοποιούνται στο χώρο της συνδρομητικής τηλεόρασης επεκτείνουν σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο το δίκτυό τους σε θυγατρικές εταιρείες.

Όσον αφορά στην παροχή πρόσβασης, οι επενδύσεις μεγάλης κλίμακας που απαιτούνται για την ανάπτυξη των τεχνολογικών υποδομών μοιραία καθιστούν απρόσιτη τη σχετική αγορά σε μικρούς «παίκτες» ενώ οι λοιπές υπηρεσίες πρόσβασης απορροφώνται από μεγάλους τηλεπικοινωνιακούς ή ραδιοτηλεοπτικούς φορείς.

Τέλος, η σύγκλιση των τεχνολογιών απονέμει στους παροχείς πρόσβασης τον κυρίαρχο ρόλο του φύλακα των πυλών (gatekeepers) απ' όπου οι προμηθευτές περιεχομένου είναι υποχρεωμένοι να διέλθουν για να διανείμουν την προσφερόμενη υπηρεσία τους στο κοινό τους. Έτσι είναι σε θέση να υπαγορεύουν προνομιακά τους σχετικούς όρους πρόσβασης και να επηρεάζουν τις σχετικές αγορές περιεχομένου τόσο ως προς την κατεύθυνση του εμπορικού αποκλεισμού ορισμένων (ιδίως όταν οι προμηθευτές πρόσβασης είναι οι ίδιοι και προμηθευτές περιεχομένου) όσο και ως προς την κατεύθυνση της πολιτικής ή πολιτισμικής χειραγώγησης των ακροατηρίων.

Η εθνική μας νομοθεσία ήδη από το 1995 διαθέτει ανά αξιόλογο οπλοστάσιο για την αντιμετώπιση των συγκεντρωτικών τάσεων. Η πρόσφατη αναθεώρησή του Συντάγματος επιβεβαίωσε με τον πιο πανηγυρικό τρόπο τον σταθερό προσανατολισμό των θεσμικών εγγυήσεων της μαζικής ενημέρωσης στην προστασία των της πολυφωνίας και του ανταγωνισμού. Το σύστημα των θεσμικών αυτών εγγυήσεων στηρίζεται αφ' ενός στη διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος και της χρηματοδότησης των μέσων, και αφ' ετέρου στην καθιέρωση σειράς κωλυμάτων και ασυμβιβάστων που αποβλέπουν στην αποφυγή της συγκέντρωσης στα ίδια πρόσωπα της ιδιοκτησίας ή διεύθυνσης περισσότερων μέσων ή άλλων ιδιοκτητών, η σύγχυση των οποίων εγκυμονεί κινδύνους. Ωστόσο οι δραστικές μεταβολές στην αγορά ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών που επιφέρει η έλευση της Κοινωνίας της Πληροφορίας αναδεικνύει την ανάγκη συμπλήρωσης ή και μερικής αντικατάστασης των υφισταμένων θεσμικών εγγυήσεων με ευέλικτους μηχανισμούς που θα αποβλέπουν λιγότερο στην επιβολή προκαταβολικών εμποδίων στην ανάπτυξη της επιχειρηματικής δράσης με

βάση της τους εικαζόμενους κινδύνους και περισσότερο στην άμεσο, ακριβή και αποτελεσματικό εντοπισμό και άρση της αθέμιτης επιρροής που τυχόν ασκείται πραγματικά στην αγορά και στον σχηματισμό των πολιτικών ή καταναλωτικών προτιμήσεων των πολιτών.

Ο προβληματισμός αυτός οδήγησε την κυβέρνηση στη συνολική ρύθμιση της αγοράς συνδρομητικών ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών ήδη από το 1998, προσδίδοντας έτσι στη χώρα μας την πρωτοπορία μεταξύ των ευρωπαϊών εταιρών της όσον αφορά στην νομοθετική αντιμετώπιση των ζητημάτων που εγείρει η διείσδυση των νέων τεχνολογιών στον χώρο των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Με τη ρύθμιση αυτή καθιερώνεται ένα διαφανές και αντικειμενικό σύστημα για την παροχή συνδρομητικών τηλεοπτικών υπηρεσιών ενώ αναδιοργανώνονται και συμπληρώνονται οι υφιστάμενες θεσμικές εγγυήσεις νομιμότητας στη λειτουργία της ραδιοτηλεοπτικής αγοράς ώστε να ανταποκρίνονται με πιο ευέλικτο και αποτελεσματικό τρόπο στα ζητήματα που θέτουν οι ραγδαίες εξελίξεις στη ραδιοτηλεοπτική αγορά. Οι ρυθμίσεις:

- Αναγνωρίζουν την ποικιλία των επιχειρηματικών και τεχνικών δραστηριοτήτων και την ποικιλία των εταιρικών σχημάτων ή επιχειρηματικών συνεργασιών με τις οποίες οργανώνεται το εγχείρημα
- Λαμβάνουν υπόψη τους τη διαφοροποίηση μεταξύ παροχής πρόσβασης και περιεχομένου και μεταθέτουν τους προβλεπόμενους από το νομοθετικό πλαίσιο της παραδοσιακής ραδιοτηλεόρασης περιορισμούς και ασυμβίβαστα, στις σχέσεις μεταξύ επιχειρηματικών παραγόντων, που θέτουν σε πραγματικό κίνδυνο τον ελεύθερο ανταγωνισμό και την πολυφωνία. Το βάρος έτσι των μηχανισμών ελέγχου της ραδιοτηλεοπτικής αγοράς μεταφέρεται από την επιδίωξη πλήρους διαφάνειας, μέσω ονομαστικοποιήσεων, στην αποτροπή της πραγματικής επικυριαρχίας, ενός επιχειρηματικού συνόλου στις σχετικές αγορές. Ταυτόχρονα, προσδιορίζονται και εξειδικεύονται τα

κριτήρια που επιτρέπουν την αποτελεσματική διαπίστωση τέτοιων καταχρήσεων στην ραδιοτηλεοπτική αγορά.

Παρά την πληρότητά του σε ότι αφορά στη ρύθμιση της αγοράς συνδρομητικών ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών, το νέο νομικό πλαίσιο δεν αποπειράται τη ρύθμιση των αμφίδρομων υπηρεσιών επικοινωνίας, ενημέρωσης, ψυχαγωγίας, ή διευκόλυνσης εμπορικών συναλλαγών οι οποίες ενδέχεται να αναπτύσσονται στο πλαίσιο της ίδιας τεχνολογικής και επιχειρηματικής δομής χάρη στη σύγκλιση των τεχνολογιών τηλεπικοινωνίας και μέσων μαζικής ενημέρωσης. Η πολιτεία καθοδηγούμενη και από τον προσανατολισμό που υποδεικνύει η πραγματική αναφορά του αναθεωρημένου Συντάγματος στο δικαίωμα όλων για συμμετοχή στην ΚτΠ, δεσμεύεται για την συμπλήρωση του νομοθετικού πλαισίου στο εγγύς μέλλον.

4.3.3 Προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και διασφάλιση της πολιτικής και πολιτισμικής πολυφωνίας

Οι συνέπειες ενεργειών οι οποίες αντιβαίνουν στον ελεύθερο ανταγωνισμό στο χώρο της ραδιοτηλεοπτικής αγοράς αγγίζουν την άσκηση θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών και την ίδια την ποιότητα της δημοκρατίας. Η προστασία των θεμελιωδών αυτών αξιών συνδέεται μέσα στην Κοινωνία της Πληροφορίας με την ταυτόχρονη διασφάλιση του ελεύθερου ανταγωνισμού οικονομικών πρωτοβουλιών, πολιτικών αντιλήψεων και πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων.

Το σύστημα εγγύησης των δικαιωμάτων αυτών συγκροτείται όχι μόνο από τους κανόνες που αφορούν την «εξωτερική πολυμέρεια» αλλά και από κανόνες που αφορούν την «εσωτερική πολυμέρεια» (περιεχόμενο προγραμμάτων κλπ.): κάθε-είδους παροχή ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών προς το κοινό πρέπει να ανταποκρίνεται κατά περιεχόμενο σε ορισμένους ελάχιστους όρους που συνδέονται με τα μείζονα κοινωνικά αγαθά της αξίας του ανθρώπου, της δημοκρατίας και της πολιτισμικής ποικιλομορφίας.

Γι' αυτό και η ρύθμιση της αγοράς συνδρομητικών ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών επεξέτεινε και στις νέες μορφές μαζικής ενημέρωσης και ψυχαγωγίας, τις οποίες αφορά, όλες τις εγγυήσεις που το νομοθετικό πλαίσιο της παραδοσιακής ραδιοτηλεόρασης προβλέπει για την προστασία της προσωπικότητας, της αξιοπρέπειας και του ιδιωτικού βίου των τηλεθεατών/ακροατών, την προστασία των ανηλίκων και των προσώπων με ειδικές ανάγκες, την προστασία του καταναλωτή κ.λπ. Την επέκταση των εγγυήσεων και της προστασίας των συνταγματικών δικαιωμάτων των πολιτών σε κάθε μορφή μαζικής επικοινωνίας και ψυχαγωγίας, όπως π.χ. στην περίπτωση των ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων μέσω του Διαδικτύου, στο πλαίσιο της ΚτΠ, προάγει και επισφραγίζει η πρόσφατη συνταγματική κατοχύρωση του γενικού δικαιώματος στην πληροφόρηση και στη συμμετοχή στην ΚτΠ. Την εξειδίκευση των δικαιωμάτων αυτών και των σχετικών εγγυήσεων πρόκειται να ρυθμίσει ειδικός νόμος την ψήφιση του οποίου προβλέπουν τα σχετικά άρθρα του Συντάγματος, σε σύντομο χρόνο.

Ο ρόλος του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης.

Το εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ) διαθέτει μια σειρά από αρμοδιότητες που αφορούν την εποπτεία της ραδιοτηλεοπτικής αγοράς ιδίως ενόψει των εξελίξεων στις νέες τεχνολογίες.

Το ΕΣΡ μπορεί σε συνεννόηση με τους ενδιαφερομένους να καταρτίζει επιμέρους κώδικες δεοντολογίας που συμπυκνώνουν τους κανόνες του παιχνιδιού της κάθε επιμέρους αγοράς υπό το πρίσμα της προστασίας των εμπλεκομένων σε κάθε περίπτωση θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Επιπλέον το οπλοστάσιό του έχει εμπλουτισθεί με μια σειρά από μέσα παρέμβασης στη λειτουργία των επιχειρήσεων παροχής ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών κάθε είδους, όπως π.χ. απεύθυνση ειδικών συστάσεων, γενικών οδηγιών και προειδοποιήσεων, νέες αποτελεσματικές κυρώσεις.

Παράλληλα, το ΕΣΡ διαθέτει την ευχέρεια να ενεργοποιεί με πρωτοβουλία του σειρά ολόκληρη από άλλες δημόσιες αρχές, αρμόδιες για την αντιμετώπιση επιμέρους εξειδικευμένων προβλημάτων όπως αυτά της νόθευσης του ανταγωνισμού ή της τεχνολογικής επάρκειας των ραδιοτηλεοπτικών επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο ωστόσο της συνεργασίας αυτής μεταξύ δημοσίων αρχών για την αντιμετώπιση των ζητημάτων που εγείρονται στην ραδιοτηλεοπτική αγορά, το ΕΣΡ διατηρεί τον κυρίαρχο ρόλο, λαμβάνοντας την τελική κάθε φορά απόφαση.

Η πολύπλοκη φύση των τεχνολογικών καινοτομιών και των νέων μορφών συναλλακτικής δραστηριότητας αλλά και των ζητημάτων δεοντολογίας όσον αφορά στο διακινούμενο περιεχόμενο (π.χ. προστασία ιδιωτικού βίου και παιδικής ηλικίας) εντείνει τις ανάγκες της εποπτείας της ραδιοτηλεοπτικής αγοράς στην ΚΤΠ. Η πολιτεία έκρινε ότι τον ρόλο αυτό μπορεί διαδραματίσει το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης γι' αυτό, τόσο με την ψήφιση του Ν. 2863/2000 όσο και με την πρόσφατη αναθεώρηση, κατοχύρωσε την πλήρη ανεξαρτησία του από την υπόλοιπη διοίκηση και του απένειμε την αποκλειστική αρμοδιότητα ελέγχου της λειτουργίας των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών κάθε μορφής, ασχέτως της

χρησιμοποιούμενης από αυτούς τεχνολογίας μετάδοσης, καθώς και την αποκλειστική αρμοδιότητα επιβολής αυστηρών κυρώσεων σε όσους εξ αυτών παραβιάζουν την κείμενη νομοθεσία.

Με παράλληλες νομοθετικές πρωτοβουλίες, η Πολιτεία μερίμνησε για την ενθάρρυνση νέων και διάχυτων στο κοινωνικό σώμα θεσμών και μορφών ελέγχου του περιεχομένου των μεταδιδόμενων ραδιοηλεκτρονικών προγραμμάτων. Πρόκειται κατ' αρχήν για τον αυτοέλεγχο που καλούνται πλέον να ασκήσουν τα ίδια τα μέσα ενημέρωσης και οι ενώσεις μέσω των Επιτροπών Δεοντολογίας που μπορούν πλέον να ιδρύουν με πρωτοβουλία τους με βάση σχετικές συμβάσεις αυτοδέσμευσης. Ταυτόχρονα όμως επιδιώκεται και η τόνωση και διευκόλυνση της εποπτείας των γονέων στα ανήλικα τέκνα τους μέσω της κατάλληλης αναλυτικής κατά κατηγορίες σήμανσης της καταλληλότητας των μεταδιδόμενων προγραμμάτων. Η επέκταση και εξειδίκευση των μέσων ελέγχων και της προστασίας των δικαιωμάτων του πολίτη καθώς και της τόνωσης της ευαισθησίας και εγρήγορσης της κοινωνίας των πολιτών στο πεδίο των νέων μορφών ηλεκτρονικής μαζικής επικοινωνίας και ψυχαγωγίας, βρίσκεται μέσα στις βασικές προτεραιότητες της ενεργού πρωτοβουλίας για τη νομοθετική ρύθμιση της συμμετοχής στην ΚτΠ.

Η σύγκλιση της τεχνολογίας των τηλεπικοινωνιών, των μέσων ενημέρωσης και της πληροφορικής δημιουργεί διαρκώς νέες υπηρεσίες, η ταξινόμηση των οποίων, σε μία από τις κατηγορίες είναι εξαιρετικά δυσχερής ή και αδύνατη. Το φαινόμενο αυτό, το οποίο διαρκώς εντείνεται και επεκτείνεται με την διείσδυση της ΚτΠ στην καθημερινή μας ζωή έχει ως συνέπεια την έντονη ασάφεια όσον αφορά στο ποια είναι η εκάστοτε αρμόδια ρυθμιστική και ελεγκτική αρχή. Γι' αυτό και στο πλαίσιο του προβληματισμού που αναπτύσσεται σχετικά με το περιεχόμενο της νομοθετικής πρωτοβουλίας για την ΚτΠ, περίοπτη θέση κατέχει η συζήτηση σχετικά με τη σκοπιμότητα της θεσμικής σύγκλισης ή και συγχώνευσης των σήμερα υφιστάμενων εκ παραλλήλου αρμοδίων ανεξαρτήτων αρχών.

4.3.4 Ο ρόλος της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης

Παρά τα μέτρα της πολιτείας για τη διασφάλιση του ελεύθερου και ανόθευτου ανταγωνισμού και της πολιτικής και πολιτισμικής πολυφωνίας, την προστασία της προσωπικότητας του πολίτη και των ανηλίκων, την αντικειμενικότητα της ενημέρωσης και την ποιότητα της ψυχαγωγίας, η αγορά των συνδρομητικών ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών εμφανίζει ορισμένες τάσεις που υπομονεύουν την προοπτική να καταστεί η ΚΤΠ μια πραγματική Κοινωνία των Πολιτών.

Η εμπορική αποδοτικότητα της συνδρομητικής ραδιοτηλεόρασης δημιουργεί ισχυρές τάσεις μετακίνησης των σημαντικότερων ενημερωτικών και ψυχαγωγικών παραγωγών προς συνδρομητικούς σταθμούς. Έτσι μεγάλες πληθυσμιακές ομάδες που αδυνατούν να ανταποκριθούν στην επιβάρυνση περισσότερων ή και μιας συνδρομής στερούνται όχι μόνο της πρόσβασης στα σημαντικότερα περιεχόμενα που διατίθενται στην αγορά αλλά και της πλούσιας πολιτισμικής διαπαιδαγώγησης που είναι απαραίτητη για την πλήρη συμμετοχή στην κοινωνία των πολιτών.

Η εξασφάλιση της πρόσβασης του καθενός σε *minimum* αντικειμενικής ενημέρωσης και ποιοτικής ψυχαγωγίας καθώς και η τόνωση των δεσμών πολιτικής και κοινωνικής αλληλεγγύης αποτέλεσε ανέκαθεν και θα εξακολουθεί να αποτελεί στο μέλλον κατ'εξοχήν αντικείμενο δημόσιας λειτουργίας. Αυτός είναι και ο κύριος ρόλος που αναλαμβάνει η δημόσια ραδιοτηλεόραση μέσα στη ΚΤΠ: ένας ρόλος που περιλαμβάνει τόσο την παραγωγή πολιτισμικά ποικιλόμορφων και υψηλής ποιότητας ενημερωτικών και ψυχαγωγικών προγραμμάτων, όσο και τη μετάδοσή τους σε ελεύθερη λήψης και καθολικά προσβάσιμους διαύλους.

Ο ρόλος της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης δεν περιορίζεται μόνον στην εξασφάλιση της καθολικότητας της υπηρεσίας αλλά επεκτείνεται και – με γνώμονα πάντα τη σωστή διαχείριση του δημοσίου χρήματος – στη δυναμική εκμετάλλευση των νέων τεχνολογιών στην κατεύθυνση της ανάπτυξης συνδρομητικών προγραμμάτων με προσιτούς στο ευρύ κοινό όρους πρόσβασης.

Τα προγράμματα αυτά θα αποσκοπούν τόσο στη διάσωση πολιτισμικών ιδιομορφιών ή μορφών λόγου και τέχνης με περιορισμένη εμπορική απήχηση (π.χ. όπερα, παραδοσιακή μουσική) αλλά και στην ανάδειξη πρωτοποριακών καλλιτεχνικών ρευμάτων με εξειδικευμένα ακροατήρια (σύγχρονη κλασική μουσική, μοντέρνο θέατρο, χορός).

Στο πλαίσιο αυτό, η πολιτεία δίνει στη δημόσια ραδιοτηλεόραση τη δυνατότητα να εισέλθει στην ΚΤΠ εξασφαλίζοντας τις πιστώσεις, προερχόμενες από τα οικονομικά ανταλλάγματα που καταβάλουν οι κάτοχοι άδειας παροχής συνδρομητικών ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών. Παράλληλα δίνεται η δυνατότητα ενεργού συμμετοχής του δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού φορέα στην αγορά συνδρομητικών ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών με την ίδρυση για το σκοπό αυτό θυγατρικής εταιρείας στην οποία θα μπορούν να συμμετέχουν και άλλοι δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς, που κατέχουν την απαραίτητη τεχνογνωσία ή διαθέτουν ελκυστικά για το κοινό πακέτα προγράμματος.

Η αξιοποίηση των νέων τεχνολογικών δυνατοτήτων που διανοίγει η ΚΤΠ και η σύγκλιση των τεχνολογιών δεν περιορίζεται στο πεδίο της παραγωγής οπτικοακουστικού υλικού αλλά επεκτείνεται και στον καθοδηγητικό ρόλο και στη διοργάνωση υποδειγματικών επιχειρηματικών συνεργασιών με άλλους ιδιωτικούς παροχείς πρόσβασης ή περιεχομένου που ανήκει στην δημόσια ραδιοτηλεόραση. Στην κατεύθυνση αυτή ακριβώς κινείται και η σύσταση θυγατρικής εταιρείας της ελληνικής δημόσιας τηλεόρασης με σκοπό την ανάπτυξη συνεργασιών για την παροχή ψηφιακών ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών.

Τέλος, η ανάγκη εξασφάλισης της καθολικής πρόσβασης του κοινού στα προγράμματα που είναι ουσιώδη για την πλήρη συμμετοχή του στην κοινωνική ζωή είναι πηγή όχι μόνο υποχρεώσεων για το κράτος αλλά και περιορισμών για τους ιδιώτες που δραστηριοποιούνται στο χώρο της συνδρομητικής ραδιοτηλεόρασης.

Χαρακτηριστικότερη περίπτωση τέτοιων περιορισμών ίσως αποτελεί η επιβαλλόμενη από την Οδηγία 97/36 Ε.Ε. απαγόρευση της άσκησης εκ μέρους των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών αποκλειστικών δικαιωμάτων για τη μετάδοση

μεγάλων αθλητικών ή πολιτιστικών γεγονότων κατά τρόπο που το ευρύ κοινό να μην έχει τη δυνατότητα γενικευμένης ελεύθερης πρόσβασης.

Η ιδιαίτερη επιχειρηματική συμβολή της ελληνικής δημόσιας τηλεόρασης της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 σε συνδυασμό με την επιχειρηματική συμμετοχή της στον κύκλο των κατόχων των δικαιωμάτων ελεύθερης μετάδοσης της διεξαγωγής τους αναμένεται να αποτελέσει απτή απόδειξη της καίριας αξίας της διατήρησης του κεντρικού ρόλου της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στο νέο περιβάλλον της ΚΤΠ.

ΜΕΡΟΣ 5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

5.1 Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Το ερώτημα που δημιουργείται είναι, κατά πόσο και πώς οι Έλληνες χρησιμοποιούν τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών. Αυτό μπορεί να διερευνηθεί βάση των παρακάτω στοιχείων.

Καταρχήν γνωρίζοντας πως η είσοδος της χώρας στην ΚτΠ αποτελεί βασική στρατηγική επιλογή για την επίτευξη σταθερής οικονομικής ανάπτυξης και σύγκλισης με τις οικονομίες των ευρωπαϊών εταίρων μας. Ωστόσο, η επίτευξη αυτού του στόχου προϋποθέτει τη δημιουργία κατάλληλων δικτυακών υποδομών, όπως η διάθεση πολύ γρήγορου Internet με συνεχή πρόσβαση σε προσιτές τιμές, και την ανάπτυξη αντίστοιχων ηλεκτρονικών υπηρεσιών. Με τον τρόπο αυτό γίνεται εφικτή η περαιτέρω διάδοση και διάχυση των νέων τεχνολογιών με στόχο την χρήση του Internet στα νοικοκυριά, το δημόσιο και τις επιχειρήσεις σε ποσοστό που θα υπερβαίνει το 40%.

Τα αποτελέσματα των τελευταίων ερευνών δίνουν ήδη μια θετική εικόνα για την εξέλιξη της χρήσης των ΤΠΕ. Η χρήση Η/Υ και Ίντερνετ εξαπλώνεται στο σπίτι, στην εργασία, στο σχολείο και σε άλλους χώρους, ενώ ο αριθμός των διαφορετικών εφαρμογών τις οποίες υιοθετούν οι χρήστες αυξάνεται. Υπάρχει μια σημαντική μερίδα του πληθυσμού και των επιχειρήσεων που χρησιμοποιεί και εφαρμόζει ΤΠΕ σε βαθμό συγκρίσιμο με άλλες χώρες στον ευρωπαϊκό χώρο ή διεθνή χώρο. Όμως, υπάρχει μια μεγάλη μερίδα του πληθυσμού που δεν φαίνεται να παρακολουθεί τις εξελίξεις αυτές, με αποτέλεσμα οι συνολικοί δείκτες χρήσης,

παρά τη σημαντική πρόοδο να υπολείπονται (πλην της χρήσης κινητού τηλεφώνου) των άλλων αναπτυγμένων χωρών.

Με βάση τα στατιστικά στοιχεία της έρευνας του 2003 στο συνολικό πληθυσμό της χώρας, χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή έκανε το 27,1%, Ίντερνετ το 19,9%, ενώ το 64,7% διαθέτε κινητό τηλέφωνο. Το 31,9% των χρηστών, χρησιμοποιούσε καθημερινά το Ίντερνετ κυρίως στο σπίτι 63,5%, την εργασία 28,2%, το σχολείο 17,3% και τα Internet cafe 7,9 %. Θα πρέπει, εξάλλου να επισημανθεί ότι κατά το 2003 οι Έλληνες συνδέονται στο Ίντερνετ κατά μέσο όρο 7 ώρες την εβδομάδα. Το ποσοστό των νοικοκυριών που διέθετε σύνδεση Ίντερνετ ανέρχεται σε 15,2%, ενώ το ποσοστό που σκοπεύει να αποκτήσει σύνδεση μέσα στο 2004 είναι 8,6%. Κύριος τύπος σύνδεσης στο Ίντερνετ παραμένει η απλή τηλεφωνική γραμμή 60%, οι συνδέσεις ISDN φθάνουν το 23%, ενώ οι συνδέσεις ADSL αποτελούν μόλις το 0.3% του συνόλου, (βλέπε σελ. 80).

Παράγοντες που προϋποθέτουν την υιοθέτηση και την χρήση των ΤΠΕ.

1. Ένας από τους σημαντικότερους προσδιοριστικούς παράγοντες είναι η **ηλικία.**

Ιδιαίτερο πρόβλημα παρατηρείται στις ηλικίες άνω των 65 ετών με σχεδόν μηδενική χρήση νέων τεχνολογιών. Αντίθετα, την πλέον ενθαρρυντική εικόνα παρουσιάζουν οι νεότερες ηλικίες και ο μαθητικός πληθυσμός. Ένας στους τέσσερις Έλληνες ηλικίας 15-65 ετών, ένας στους τρεις νέους ηλικίας 25-34 και ένας στους δύο νέους 15-24 ετών συνδέεται στο Ίντερνετ, με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, την αναζήτηση πληροφοριών και τις υπηρεσίες ψυχαγωγίας να είναι σήμερα οι βασικότερες εφαρμογές που χρησιμοποιούνται. Η δυναμική αυτή των νέων αναμένεται αφενός να τονώσει την χρήση των νέων τεχνολογιών σε όλους τους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής της χώρας, καθώς αυτοί εισέρχονται στον παραγωγικό ιστό της εγχώριας οικονομικής δραστηριότητας, αφετέρου μπορούν να αποτελέσουν πυρήνες γνώσης για το οικογενειακό και εργασιακό περιβάλλον.

2. Αντίστοιχα, στο χώρο των επιχειρήσεων σημαντικότερος προσδιοριστικός παράγοντας υιοθέτησης και χρήσης των ΤΠΕ αναδεικνύεται το μέγεθος της επιχείρησης (δηλ. ο αριθμός των εργαζομένων). Άλλοι παράγοντες που επιδρούν ενισχυτικά στη χρήση ΤΠΕ είναι ο κύκλος εργασιών, ο κλάδος οικονομικής δραστηριότητας, η περιφέρεια που εδρεύει η επιχείρηση. --

ΚΑΤΟΧΗ Η/Υ ΚΑΙ INTERNET ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Στο χώρο των Μικρό Μεσαίων Επιχειρήσεων, οι επιχειρήσεις με προσωπικό 11 έως 250 άτομα παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά χρήσης ΤΠΕ, συγκρίσιμα μάλιστα με τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς μέσους όρους: κατοχή Η/Υ 92%, σύνδεση στο Ιντερνετ 82% και εταιρική παρουσία στο 48% είναι επιδόσεις συγκρίσιμες με τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους του 2002 που ήταν 94%, 83% και 52% αντίστοιχα. Τα ποσοστά των επιχειρήσεων που κάνουν ηλεκτρονικές συναλλαγές για ΦΠΑ,ΙΚΑ, TAXIS είναι 57%,50% και 50% αντίστοιχα. Το ποσοστό των επιχειρήσεων που αξιοποιεί υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής είναι το 34%, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για ηλεκτρονικές προμήθειες και ηλεκτρονικές πωλήσεις είναι 14% και 5%.

Τα ποσοστά χρήσης ΤΠΕ παραμένουν συγκριτικά χαμηλά για τη μεγάλη πλειοψηφία των ΜΜΕ κυρίως λόγω των περιορισμένων ποσοστών χρήσης στις πολύ μικρές επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, η χρήση Η/Υ και Ιντερνετ στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις συνολικά (μικρότερη από 250 άτομα) το 2003 ήταν 34% και 18% αντίστοιχα, γιατί ήταν πολύ χαμηλό το επίπεδο ηλεκτρονικών δραστηριοτήτων στις πολύ μικρές επιχειρήσεις (1-5 άτομα) που αντιπροσωπεύουν το 95% των επιχειρήσεων, περίπου 15% είχαν παρουσία στο Ιντερνετ και 12% χρησιμοποιούσαν ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις (άνω των 250 ατόμων) κάνουν σχεδόν καθολική χρήση των βασικών ΤΠΕ: η κατοχή Η/Υ και σύνδεσης στο Ιντερνετ φτάνει το 100%, ενώ το 90% έχει δικτυακό τόπο, το 44% διενεργεί ηλεκτρονικές προμήθειες και το 22,7% ηλεκτρονικές πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών ποσοστά που φανερώνουν σύγκλιση με τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους (48% για ηλεκτρονικές προμήθειες και 22% για ηλεκτρονικές πωλήσεις) για τις μεγάλες επιχειρήσεις, (βλέπε σελ.81)

Συνολικά, από τις έρευνες προκύπτει ότι ενώ ένα τμήμα του πληθυσμού και των επιχειρήσεων εμφανίζει μια αξιόλογη δυναμική υιοθετώντας ταχύτατα τις νέες τεχνολογίες, ένα μεγάλο τμήμα τους ακόμα υστερεί, χωρίς να έχει ενσωματώσει τις ΤΠΕ στις καθημερινές τους δραστηριότητες.

Η πλειοψηφία των πολιτών και των επιχειρήσεων που δεν έχουν υιοθετήσει ακόμα τις νέες τεχνολογίες δηλώνουν ως κύριο λόγο ότι δεν τους ενδιαφέρουν το 60%, ενώ το 30% δηλώνει ότι δεν έχει ασχοληθεί ποτέ με αυτές. Βασικοί ανασταλτικοί παράγοντες χρήσης Η/Υ και ΤΠΕ γενικότερα φαίνεται ότι είναι κυρίως η άγνοια και η έλλειψη κατάλληλων υπηρεσιών τεχνικής υποστήριξης. Άρα κρίνεται απαραίτητη η περαιτέρω εκπαίδευση, ενημέρωση και κατάρτισή τους, αλλιώς η χώρα μας διατρέχει τον κίνδυνο να μείνει πίσω από τις εξελίξεις προς την Κοινωνία της Πληροφορίας με σημαντικές επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας, (βλέπε σελ.82)

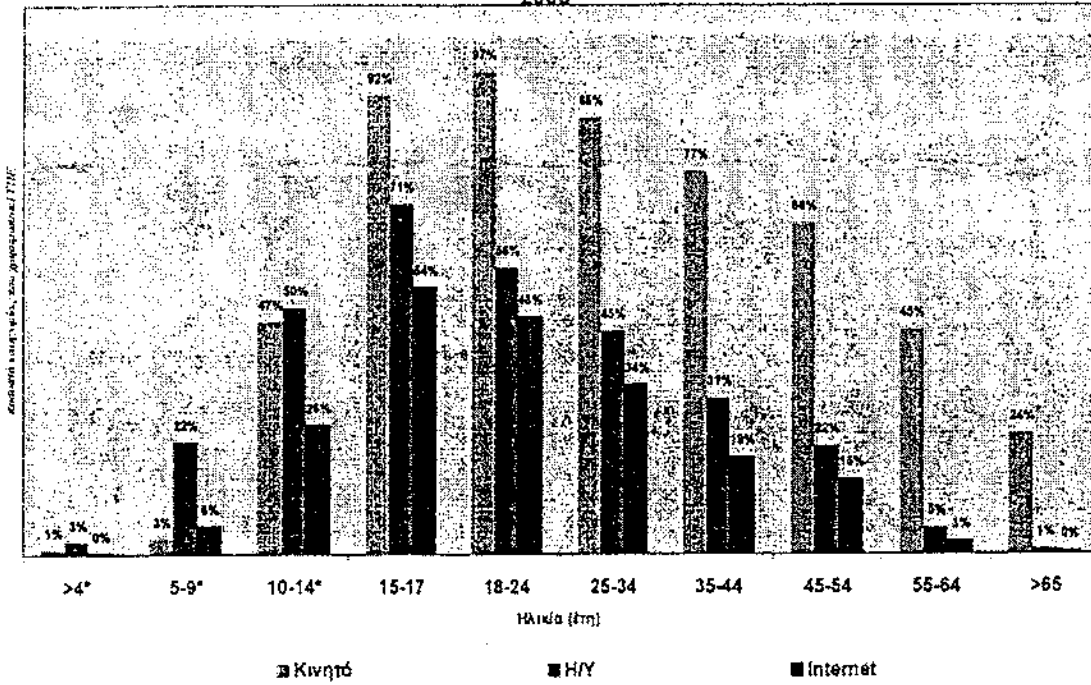
Συμπερασματικά, παρατηρούμε ότι η βασικότερη πρόκληση όλων των εφαρμοζόμενων πολιτικών σήμερα σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι να προσεγγίσει ακόμα περισσότερο ο πολίτης τις νέες τεχνολογίες και να εξοικειωθεί με τη χρήση τους. Σύμφωνα με τη σύγχρονη αντίληψη για το ρόλο του κράτους, ως βασικού παρόχου και χρήστη ΤΠΕ, η πολιτεία οφείλει να παίξει ηγετικό ρόλο για τη διασφάλιση και τη μεγιστοποίηση των δυνητικών οφειλών από την υιοθέτηση και χρήση ΤΠΕ για όλους τους πολίτες, την οικονομία και την κοινωνία. Καταλυτικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση αποτελεί η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι ΤΠΕ για τον μετασχηματισμό και την βελτίωση των υπηρεσιών του δημοσίου προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, την αύξηση της λειτουργικής αποτελεσματικότητας του ίδιου του Δημόσιου τομέα σε όλα τα επίπεδα, την πάταξη της γραφειοκρατίας και της διαφθοράς.

Η εξοικείωση των πολιτών και των επιχειρήσεων με τις ΤΠΕ μπορεί να γίνει μέσω της ανάπτυξης υπηρεσιών στους τομείς της διακυβέρνησης, της υγείας και της εκπαίδευσης, τρεις πυλώνες ανάπτυξης που μπορούν να κάνουν πράγματι τη διαφορά στη ζωή του πολίτη. Ο πολίτης άλλωστε τελικά δεν «αγοράζει»

τεχνολογίες, αλλά υπηρεσίες, μιας και αυτές αντιλαμβάνεται καλύτερα εφόσον βελτιώνουν την καθημερινότητά του. Άρα το Δημόσιο πρέπει και οφείλει να αναπτύξει νέες, σύγχρονες υπηρεσίες προς τους πολίτες, οι οποίες θα παρέχονται μέσω του Ιντερνετ σε πραγματικό χρόνο. Υπηρεσίες με γνώμονα τις ανάγκες των πολιτών, την αποτελεσματικότητα και τη διαφάνεια, χωρίς απλώς να αναπαράγονται ηλεκτρονικά υφιστάμενες γραφειοκρατικές δομές του δημοσίου με όλες τις συνακόλουθες αρνητικές επιπτώσεις (αδιαφάνεια, μονοπώληση πληροφορίας, διαφθορά).

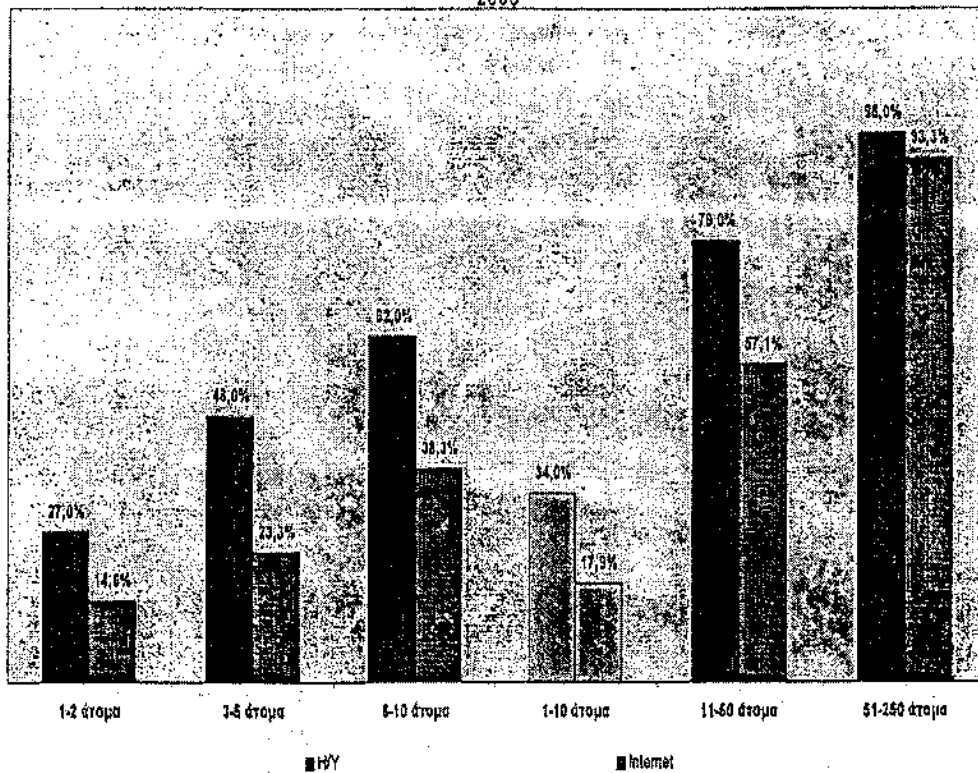
5.2 Έρευνες σχετικά με την χρήση ΤΠΕ στην Ελλάδα

ΧΡΗΣΗ ΤΠΕ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
2003

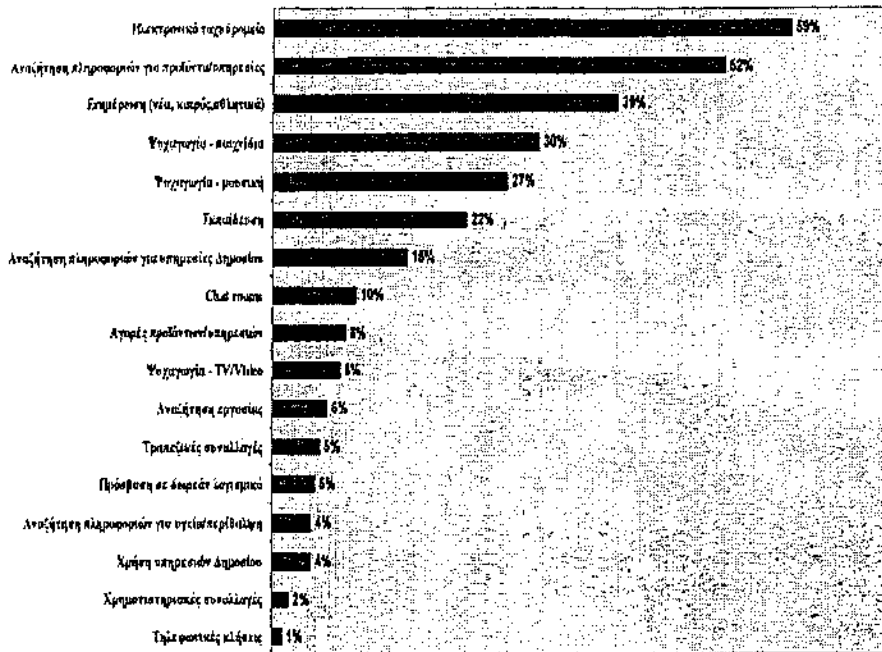

ΚΑΤΟΧΗ ΗΥ ΚΑΙ INTERNET ΚΑΤΑ ΜΕΓΕΘΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

2003

ΛΟΓΟΙ ΧΡΗΣΗΣ INTERNET, 2003

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- www.duth.gr Ίντερνετ κοινωνία και πολιτική. Μωυσή Α. Μπουντουρίδη
- www.ebusinessforum.gr
- Θ. Καρούνος T.Karounos@infosoc.gr <<κοινωνία της πληροφορίας>>
Ελλάδα on-line
- www.infosoc.gr
- Rheingold H. << Virtual Communities>>, Harper Perennial Paperback, San Francisco, 1993.
- Χτούρης Σ. (1997) Μεταβιομηχανική κοινωνία και κοινωνία της πληροφορίας. Ελληνικά γράμματα.
- www.well.com/user/hlr/vcbook/
- www.eff.org
- www.greektown.net
- www.gogreece.com
- www2.spsr.ucla.edu
- www.asda.gr
- www.forthnet.gr/HellasMap/ λήμμα Government and Politics
- Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (2000-2006) Επιχειρησιακό πρόγραμμα "ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ".
- Τίτλος: Εκπαίδευση/κατάρτηση: Οι ανάγκες της Ηλεκτρονικής Επιχείρησης και της Κοινωνίας της Πληροφορίας.
- Η Ελλάδα στην κοινωνία της πληροφορίας. Στρατηγική και δράσεις 2002
- Στρατηγικές για την Γεωργική Πληροφορία στην Ευρώπη : Κατευθυντήριες Γραμμές. (GINIE: Δίκτυο Γεωγραφικής Πληροφορίας στην Ευρώπη). 2003
- Συντονιστής προγράμματος Πανεπιστήμιο Sheffield – USFD
- European Umbrella Organisation for Geographic Information-EUROGI
- Joint Research Centre of the European Commission-JRC
- Open GIS Consortium (Europe)-OGCE

Τ.Ε.Ι. Πάτρας. Στελέχη επικοινωνίας και δημοσιότητας. Πάτρα 1998 (μελέτη σκοπιμότητας για την ίδρυση νέου τμήματος).

Επικοινωνίες 1600 όροι. Ραδιοτηλεόραση, τηλεπικοινωνίες Ίντερν.

ΗΡΩ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ / ΑΝΝΑ ΣΚΟΥΡΑ / ΚΩΣΤΑΣ ΣΦΙΚΤΟΣ.

Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗΣ.

www.patakis.gr

Η απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών πολιτικές ανάπτυξης. Ομιλία: Ν.Καιμάκη
Δ/ντής της Κ.Ο του Συνασπισμού.